

Leegloop van de kerken

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft onlangs een rapport uitgebracht met als titel *111 jaar Statistiek in tijdreeksen, 1899-2010*. Daaruit wordt duidelijk, dat de ontkerkelijking nergens ter wereld zo snel is gegaan als in Nederland. Dit wordt bevestigd door de statistieken van het Katholiek Sociaal Kerkelijk Instituut (KASKI). Een eeuw geleden noemde 90 procent van de Nederlanders zich katholiek, hervormd of gereformeerd. Een eeuw later in 2008 rekenden daarentegen nog geen zes op de tien Nederlanders zich tot enig kerkgenootschap: 29 procent was katholiek, 9 procent hervormd, 4 procent gereformeerd en 6 procent rekende zich tot de PKN (Protestantse Kerk in Nederland). De meerderheid van 52 procent gaf echter te kennen tot geen enkele geloofsgemeenschap te horen.

Hoe komt het toch dat de kerken binnen een eeuw hun invloed op hun leden hebben verloren? Natuurlijk is er allereerst het secularisatieproces dat de ontkerkelijking heeft veroorzaakt. Dit proces had tot gevolg dat de kerken als zodanig hun functie ten overstaan van de samenleving verloren hebben.

Waar zij vroeger een duidelijke functie in de samenleving hadden, is deze vervaagd en daarmee ook de opdracht die zij binnen de samenleving hadden: te herinneren aan de religieuze en morele waarden die aan het leven ten grondslag liggen. Seculiere instituties hebben deze opdracht van de kerken overgenomen in zorg voor zieken en armen, in vorming en onderwijs. Daar komen nog een aantal sociale

oorzaken bij zoals de welvaart en een hoger opleidingsniveau en zeker ook de komst van diverse communicatiemediën zoals televisie en internet.

De kerken zelf zien dit functieverlies duidelijk in en willen trachten het tij te keren door evangelisatie-initiatieven. Dit is echter vechten tegen de bierkaai. Ze moeten realistisch zijn en inzien dat in onze seculiere wereld evangelische uitdagingen nauwelijks respons vinden. We zullen op een andere manier kerk moeten zijn dan vroeger. Daarom zal de toekomst een boeiend beeld te zien geven, dat ook teleurstellend zal zijn, als je het vergelijkt met vroeger.

Wanneer ruw geschat de toekomst een beeld laat zien van 10 procent katholieken, 5 procent protestanten en 10 procent moslims, kan men zich afvragen wat dit voor de samenleving betekent. Welke gevolgen zullen die veranderingen hebben? Het gevaar zit erin dat die kerkgemeenschappen, omdat ze kleiner worden, steeds orthodoxer worden, waardoor ze nog meer gaan botsen met de seculiere samenleving. Tegelijk zullen er kansen zijn voor een nieuwe kerkbeleving, waar mensen samenkomen op willekeurige plaatsen, om samen de Schrift te lezen, te bidden en te vieren, ook al zal dat anders zijn dan in de traditionele kerken gangbaar is. Initiatiefnemers in dit opzicht worden wel 'kerkplanters' genoemd. Een positief signaal toch ...?

T.B.

Stilte

Vanuit de stilte
plots ervaren
hoe alles met alles
verbonden is

langs de slagaders
van liefde,
de glans van
leven en gloed.

Zo
is het goed,
al duurt het
maar even.

Adeleyd 2011

April 2011

Deze Roerom ademt de sfeer van Pasen. Niet al te nadrukkelijk maar ingehouden. (5. 6. 14) Er zijn vele kortere (2) en enkele langere brieven (19) waaronder één gericht aan het bisdom over het gevoerde beleid (15). Joost Koopmans ging op bezoek bij de trapistinnen (10), Nel Beex sprak missionaris Herman Leemrijse (9), Marion Meulenbroek trekt met Musa de woestijn in (16), Ad Wagemakers liep de Pelgrimstocht (17) en kopstukken steken koddig hun nek uit (18). Op de middenpagina gaat het weer over de parochie van de toekomst (12), In *Samen op pad* is te lezen over een schitterend belevingsplein (7) en Rob van der Zwan vertelt over voetbaltalent John (8). Daarnaast Boeken (20) en Berichten (21), Parochiebladen (22), de columns (11. 15) ... Samen met de bijdragen van onze vaste medewerkers een goed gevulde ruif. Geniet ervan.

Redactie

Nieuws-, service- en communicatieblad voor mensen betrokken bij kerk en samenleving.

Redactie:

Nel Beex-Roos, Franck Ploum, Pieter Reesink, Peer Verhoeven, Ad Wagemakers

Medewerkers:

Ton Baeten, Toon van Beek, Josée van Blanckenburgh-Wijnen, Joost Koopmans, Jeanne van Leijzen, Huub Schumacher, Jef De Schepper, Margreet Spoelstra, Gérard van Tillo, Cor Versteeg, Marcel Zagers, Rob van der Zwan

Vormgeving:

Ad van Beurden, Tilburg

Uitgever:

Stichting 'De Roerom' is gevestigd te 's-Hertogenbosch. KvK 's-Hertogenbosch S 41083196.

Stichtingsbestuur:

Leny Bastiaanssen-Verhoeven, Tilburg; Jan de Beer, Geldrop; Mebius Brandsma, Waalre; Denis Hendrickx, Tilburg; Cees Remmers, Hilvarenbeek; Marlies Scheepens-van Dijk, Tilburg; Bart Verreijt, Soest; Hans Waagemakers, 's-Hertogenbosch; Peter Wouters, Berkel-Enschot

Verschijnt:

Tienmaal per jaar. Prijs € 22,50; buitenland € 34,00.

Redactie en administratie:

bezoekadres: Gasthuisring 54, 5041 DT Tilburg; Telefoon (013) 545 58 00 postadres: Postbus 90105, 5000 LA Tilburg

Banken:

ABN-Amro Bank, Tilburg nr. 26.48.19.950; ING Bank nr. 3406513

Redactie-secretarie:

Nel Beex-Roos
e-mail: redactie@deroerom.nl

Abonnementen-administratie:

Truus Kuipers
e-mail: adm@deroerom.nl

Internet:

www.deroerom.nl

Productie:

Van Beurden Graphics, Hasseltstraat 96, 5046 LM Tilburg; e-mail: vbg@becos.nl

ISSN 0921-5468

Brieven

Redactie

Uit het hart

Hier weer enkele gedichten die jullie naar willekeur mogen gebruiken voor het volgende nummer van De Roerom. Ik krijg altijd veel lovend commentaar, daar mijn gedichten (ik ben een Vlaming!) in een Nederlands tijdschrift verschijnen, dus ik stuur maar weer iets in... Hartelijk proficiat ook voor het artikel van Peer Verhoeven *Niet die doodlopende weg op*; het is me uit het hart gegrepen. Warme lentegroeten.

Rosa Olaerts (Adeleyd)

Doet me deugd

Hartelijk dank voor de plaatsing in De Roerom van het interview door Joost Koopmans. Ik hoop dat het een meerwaarde heeft voor de lezers - dat weet ik niet. In ieder geval doet het mij grote deugd, alsof ik eindelijk met iets naar buiten kon komen zonder dat de belandheid van het item me in de weg stond. Ik doel op het Opus. Joost heeft een uitstekend aandeel geleverd. Nogmaals mijn dank! Hartelijke groet.

Ine Verhoeven

Als paria behandeld

Nog steeds blijkt onbegrip door onze Kerk voor andersgeaarde medegelovigen. Als oma van een 36-jarige andersgeaarde kleinzoon, een van mijn liefste kleinkinderen, werd kortgeleden naar mijn mening gevraagd over het volgende.

Tot op heden gaf hij ieder jaar bij de jaarlijkse rondgang voor Kerkbalans zijn bijdrage voor het voortbestaan van de kerk. Door de uitlatingen van Rome de afgelopen tijd betreffende homoseksualiteit was hij gaan nadenken en stelde zich de vraag, waarom de Kerk wel zijn geld wil, maar hem als andersgeaarde niet accepteert. Toen hij de collector, een gerespecteerd lid van de parochie, deze vraag voorlegde kreeg hij ten antwoord, dat deze daarover niet wilde praten. Waarop mijn klein-

zoon zijn jaarlijkse bijdrage achterwege liet.

'Men moest eens weten', zei hij, 'hoeveel moeite ik gehad heb te aanvaarden dat ik zo geboren ben, want ik wil niet anders zijn. Wat doe ik volgens Rome verkeerd waardoor ik als paria word behandeld?' Wat te antwoorden als gelovige liefhebbende oma op zo'n vraag? Kan alleen maar bedenken dat onze H. Vader de Paus toch niet onfeilbaar is en Rome wel erg kortzichtig en liefdeloos om een door God zo geschapen mens niet te aanvaarden.

Ria Lemmers-Dekkers,
Beneden-Leeuwen

Spijtoptant

Hier meldt zich een spijtoptant. Na het lezen van De Roerom van maart met o.a. het artikel van Peer Verhoeven wil ik uw blad toch niet missen en verzoek ik u mijn abonnement voort te zetten. Vriendelijke groet.

Paul Beckers

Wereldtrust

Met veel interesse lees ik De Roerom, inclusief de boeiende rubriek *Uw parochieblad* van Nel Beex, maar op het artikel van Peer, wil ik graag een kleine reactie geven.

Beste Peer

Je artikel *Niet die doodlopende weg op* is me uit 't hart gegrepen: 'Intussen gaapt er een diepe kloof tussen de leer van de kerk en de beleving van de mensen. Daaronder valt ook de onoverbrugbare kloof tussen de historische en de verkondigde Christus. Ik heb wel eens de neiging te denken dat de toekomstige kerk nog mogelijkheden biedt als ze niet meer refereert aan een bestaan van tweeduizend jaar, maar meer eigentijds wordt met als toekomstbeeld een wereldtrust *Kerk*, gevestigd te Genève - Rome blijft als bedevaartsplaats en museum -. De Paus legt zijn titel af en wordt Secretaris Generaal, gekleed

in een tweedelig pak. Dit alles wordt voorafgegaan door o.a. de opheffing van het verplichte celibaat. En zoals jij eindigt wordt in een toekomstige kerk de christelijke beleving intenser als netwerken van zorgende mensen in contrast met de heersende mentaliteit. 'Blijf elkaar nabij en Hij is in je midden.'

Ben van den Boom

Heel sterk

Met interesse De Roerom van maart gelezen. Heel sterke artikelen. Met name het artikel van Peer Verhoeven *Niet die doodlopende weg op!* verdient alle aandacht en bredere publicatie. Goed doordacht kenschetst hij de kloof tussen de leer van de (officiële) kerk en de beleving van de mensen. Inderdaad is het aanhangen en beleven van de offertheorie een merkwaardig verschijnsel. Wie de teksten van de officiële eucharistieviering beschouwt, stuit op de vele negatieve teksten. Uitgangspunt is en blijft de zonde van begin tot eind. We blijven alsmat niet waardig! Niet het goede, niet de vreugde maar de onvolmaaktheid is leidraad van denken en doen. Dat gegeven is apert ontmoedigend, bouwt de innerlijkheid van mensen niet op.

Tijdens mijn lange ziekbed in het ziekenhuis zag ik nogal eens de zondagsviering op de televisie. Ik ervoer het allemaal als heel armoedig. Ik werd daar helaas niet beter van. Ik hoop dus dat de gedachten van Peer Verhoeven voor velen verrijkend, bemoeidiging en aanzet tot nieuwe beleving mogen zijn. Met hartelijke groet.

Frans Boddeke CSsR

Fris blad

Ik ben het beu om via internet mooie dingen te zoeken en abonneer me graag op dit verrijkende frisse blad. Een vriendelijke groet

Gera van Remmen,
Waalre

Laat Pasen blijven

Peer Verhoeven

'Meditatie, rust en stilte zijn als de wortels van een boom. Ze bevinden zich zwijgend in de aarde. Je ziet ze niet, maar ze zijn wel fundamenteel. Zonder wortels groeit geen boom, blijft er geen een overeind.' (Augustin Ichiro Okumura, Kyoto Japan 1999). Mogelijk dragen de volgende teksten ertoe bij om dieper te wortelen.

Als onze rijke wereld
zijn armoe eens besefte -
als onze kundige wereld
zijn onkunde eens erkende -
als onze drukke wereld
eens tot rust kwam -
als onze lawaaiige wereld
eens flink verstillde -
wat zou er geur en kleur
aan het bestaan komen
en wat zouden wij
er smaak in krijgen.

Bezinnen

De aarde heeft voldoende
voor ieders behoefte;
niet voor de hebzucht van enkelen.

Overvloed en overdaad hier
brengen armoe en tekort
elders in de wereld.

Van vasten en ontzeggen
word je niet minder of armer;
eerder rijker en meer.

Gebed

Laat ons tegen wind in
tegen storm op verdergaan

door steppe en woestijn
nieuwe wegen banen

op ruïnes van geweld
een stad van vrede bouwen

bij alle geschil en verschil
samen optrekken -

laat ons reiken naar U,
naar Uw belofte, onze hoop
voor tijd en eeuwigheid.

Intuïtief

De intuïtie is 'n godsgeschenk
en het verstand haar dienaar.
Maar onze maatschappij aanbidt
de dienaar en 't geschenk wordt vergeten.
(Albert Einstein)

De mensen worden zich ervan bewust
dat er naast het verstand, waarop
het westen zich wel heel erg heeft
verlaten, ook nog zoiets bestaat
als een innerlijke stem, intuïtie.
(Mabel de Graaf)

Maar intuïtie is moeilijk te vatten,
niet te vangen in leer of dogma
en daarom gewoonlijk niet getapt
bij macht en gezag.

Bezinnen

Dankbaar aannemen is evengoed
een deugd als gul geven.

Ergens in berusten, iets aanvaarden
is een honderdkaraats prestatie.

Jezelf herkennen in behoeftig
en kwetsbaar, is heel realistisch.

Niet af te lezen

Het eigene van elk seizoen
is niet af te lezen
van kalender of klok ...
Dat onze samenleving
de rust hervindt om het leven
aan te zien, te smaken.

De waarde van een mens
is niet af te lezen
van salaris of positie ...
Dat onze samenleving
het ware hart van goud
het hoogst gaat waarderen.

Tijd-goed-besteed
is niet te meten aan
wat je presteerde en deed ...
Dat onze samenleving
jong en oud respecteert en
eert om de mens die ze zijn.

Er zijn er

Er zijn mensen
die aan rusteloosheid lijden
het druk moeten hebben, -
stilte niet kunnen verdragen en
altijd geruis, geroezemoes willen.
Vergeet ze niet.

Er zijn mensen die
geen doel meer hebben
er de brui aan geven, -
heel onzeker zijn en
nergens nog aan toekomen.
Zie ze niet over 't hoofd.

Er zijn mensen, veel mensen
die zich inzetten voor een
meer menswaardig leven, -
met de blote hand

wapengeweld weerstaan.
Denk aan hen.

Hoe ook getroffen

Mensen komen en gaan
beleven lief en leed;
genieten geluk en
krijgen 't zwaar te verduren.

Ze werken en doen
zo goed ze kunnen, zolang 't gaat.
Ze zoeken elkaar, willen vrede,
sprekende stilte, weldadige rust.

Van woestijn maken ze akker,
herbouwen op ruïnes hun stad.
En hoe ook getroffen lamgeslagen,
ze staan weer op en gaan hun weg.

Mensen zichzelf een wonder:
hoe zij zoeken en reiken naar U,
vanwaar ze zijn, waarvoor ze doen
en naar Wie onderweg.

(Uit: Peer Verhoeven *Gebed aan Tafel*)

Wijsheid

Gérard van Tillo

In de politiek wordt er kamerbreed voor gepleit veel aandacht te besteden aan het onderwijs en aan de kenniseconomie. Leidt dit ook tot meer wijsheid, of staan wijsheid en kennis juist haaks op elkaar? Wat zegt de bijbel ervan?

Wijsheid is de kunst om in alle omstandigheden juist te oordelen en te handelen. Kennis en wijsheid zijn daarom niet hetzelfde. Je kunt veel weten, maar het diepere inzicht missen om zaken goed in te schatten en verstandig aan te pakken. Het begrip wijsheid (Hebreeuws: chokma, Grieks: sophia, Latijn: sapientia) neemt in de literatuur van de antieke en oosterse volkeren een belangrijke plaats in. In een religieuze context wordt de wijsheid meestal als een goddelijke deugd gezien. In het verlengde daarvan en in profane teksten wordt het ook een praktisch-menselijke deugd die overal in hoog aanzien staat.

Sophia

Het Griekse begrip sophia heeft betrekking op de kunde van de handwerksman, waarbij in het Griekse denken de nadruk gelegd wordt op het kennisaspect. De philosophia (wijsbegeerte), het streven naar kennis, werd een apart vak, dat zich richt op de samenhang in het kennen (logica) en het zoeken naar de eerste beginselen (metafysica). Deze laatste vorm heeft eveneens het goddelijke tot thema en is als zodanig ook theologie. Een zeker tegenwicht tegen dit idee van een zelfgenoegzame kennis vormt de Stoa, die streeft naar kennis van de mens en van het zedelijke. Bij het zedelijke gaat het om het bewust en gegrond handelen. Socrates noemt de deugd dan ook wetenschap. Het stoïcijnse ideaal bestaat erin te streven naar de volmaaktheid op basis van de logos, de ratio of rede, die zijn grond vindt in de eeuwige en onveranderlijke orde. De weg waarlangs men zich deze filosofische wijsheid eigen kan maken is de wijsheidsleer, die leidt tot zedelijke volkomenheid. Dit idee, dat men door wetenschap tot wijsheid kan komen, is later terug te vinden in de ideale filosofie van Baruch Spinoza en in de prioriteit van de praktische rede bij Immanuel Kant.

Oude Testament

In de bijbelse canon zijn vijf boeken opgenomen die gerekend worden tot de wijsheidsliteratuur, namelijk Spreuken, Prediker, Job, Jezus Syrach en de Wijsheid van Salomo. De vorm-

geving en vraagstelling in de wijsheidsliteratuur van Israël vertonen grote overeenkomst met die van de omringende landen, vooral met die van Mesopotamië en Egypte. In het OT betekent wijsheid slechts bij uitzondering wetenschap en duidt meestal een praktische begaafdheid aan, vooral bij het managen van het dagelijks leven. Het is bij uitstek de deugd van de koning en wordt dan ook vaak toegeschreven aan Salomo. Maar de ware wijsheid wordt eerst recht gevonden bij God. Als levenservaring en levenskunst veronderstelt wijsheid geen opleiding of een bepaalde stand. De typische uitingsvorm van de oosterse wijsheid is de masjaal, die bestaat uit de vergelijking van twee grootheden, waaruit telkens overduidelijk blijkt, welke navolging verdient en welke afkeurenswaardig is en vermeden moet worden. Soms wordt met een dergelijke spreuk een onbevredigende situatie geschetst op een wijze die ironisch of spottend duidelijk maakt wat te verkiezen is en wat niet. De puntige gezegdes van dit type literatuur geven inzicht in het menselijk karakter, de menselijke verhoudingen en meer fundamenteel in de samenhang tussen het noodlot en het menselijk handelen. Daarom is naast de spreuk het raadsel een vorm die gebruikt wordt om het ondoorgrondelijke aan te geven van de weg die de mens moet gaan. De vragen worden niet beantwoord, maar krijgen een plaats in het geloof van Israël.

Gnosis

Het Griekse woord gnosis betekent ken-

nis of inzicht. De stromingen die gericht zijn op de gnosis worden samengenomen onder de term gnosticisme. Gnostici geloven niet maar stellen de innerlijke morele autoriteit van hun kennis boven gezag van buiten. Het gaat hierbij echter niet om rationele kennis, maar om een inwendige zelfervaring van de mens, die dicht komt bij wat wij onder geweten verstaan. Met de term gnostiek wordt de variant van gnosticisme aangegeven waarin de figuur van Jezus een belangrijke rol speelt. Met name in de eerste eeuwen van onze jaartelling verzetten deze gnostici zich tegen de wreedheid van de oud-testamentische God Jaweh, die zij beschouwden als de Demiurg, de Schepper van het kwaad. Vanaf het Concilie van Nicea (325) werd de gnostiek door de katholieke kerk als ketterij verworpen en bestreden. De laatste gnostische beweging werd gevormd door de Katharen uit de twaalfde en dertiende eeuw. Een kruistocht tegen hen (1209) en de daarop volgende oprichting van de Inquisitie leidde tot de uitroeiing van deze ketterij. Vanaf die tijd was de orthodox-christelijke visie op de betekenis van Jezus de enige zienswijze. Door de vondst van de geschriften te Nag Hammadi in 1945 is hierover echter opnieuw twijfel ontstaan.

Nieuwe Testament

In het Nieuwe Testament wordt wijsheid gezien als een gave van de Heilige Geest. Wie deze gave hebben ontvangen, krijgen deel aan het goddelijk leven. Hierdoor gaan zij de werkelijkheid zien en ervaren in het licht van het goddelijke, wat hen in staat stelt te komen tot een hoger oordelen volgens goddelijke normen. Aan de gave van wijsheid is door de kerkvaders een verstandelijk en een affectief moment toegekend. De oordelen waartoe mensen komen die deze gave bezitten, zijn niet alleen de vrucht van het menselijke verstand, maar ook van het ervaren van de liefde van God, zodat ze niet alleen van menselijke, maar ook van goddelijke wijsheid getuigen. Door dit ervaren van Gods liefde heeft de gave van wijsheid een parallel met de contemplatie, waarbij dit element een belangrijke rol speelt. Maar de gave van wijsheid is ook gericht op het dagelijks leven. Sint Thomas heeft gezegd, dat voor het beantwoorden aan de zevende zaligspreking (over de vreedzamen) wijsheid nodig is en dat liefde, blijdschap en vrede daar de vruchten van zijn.

Mieke Dekker, Geschenk uit de hemel, 2009

Gedicht Gedacht

Keuze van redactie

Gelukkig worden de Roerom vele gedichten en gedachten toegestuurd. Hieruit maakt de redactie een keuze zonder de pretentie te hebben steeds de juiste keuze te maken.

Paasontmoeting

In de lichte woestenij van het landschap is nog de nawinter te bespeuren en dan staat daar plotseling een boompje te wuiven met zijn bloesems als één grote witte paasvlag van lente en vrede; een krentenboompje zonder weerga, alleen.

Over Pasen gesproken.

Ine Verhoeven

Beroerd

Op kamer 104 één hoog
gelukkig aan het raam
zodat jouw huid
nog buitenlucht kan voelen
waar jij zoveel van hield

zo onverwachts
je zat de krant te lezen
een suizing in je hoofd
een zachte knap.
Je had je opgewonden
Die oorlog
daar werd niemand beter van...

Je zakte weg
en zag jezelf daar zitten
Je laatste krachten weken
je mond hing scheef
en speeksel drupte op je knie.

Wat vreemd dat alles hier
zo anders lijkt.
Je kunt het nieuws niet vangen
want niemand weet
dat jij het vangen wilt

Je huilt om niets
dat hoort er bij.

En ik?
Ik zet het raam wat verder open
en weet dat jij beseft
dat het is afgelopen.

Toos Boleij

(© Foto: Mark van Laere)

Vreugde met God

Veel mensen zijn engelen
zij zijn een baken van goedheid
te midden van onvrede en onrust:
een Sonja in Schuld en Boete
een Etty Hillesum
een Titus Brandsma
een positieve pastor

Ze zijn lichtgestalten van hoop
ze weerspreken dat zonde middelpunt is
ze verwerpen angst en vrees voor God
ze zeggen dat de wereld goed is
dat alleen liefde alfa en omega is
dat het leven goddelijk is, van God
ze laten een vreugdevolle God zien

Ze verzetten zich tegen de kou:
de kou van gevoelloze dogma's
de kou van bevroren vieringen
de kou van liturgisch onvermogen
ze beleven enkel vreugde aan God:
ze komen tot heiligheid, tot heelheid
ze zijn de liefde in ons midden.

Frans Boddeke

Emmaüs

zij waren niet alleen met hun gedachten
de twee zij deelden hun gepeins met elkaar
een vreemdeling kwam hun verdriet verzachten
die stond met Mozes en profeten voor hen klaar

hij was bereid met hen het brood te breken
hij deed het met een stil vertrouwd gebaar
hun hart herkende hem aan taal en teken
hij leefde weer voor hen ineens en even maar

wij hebben slechts hun twijfels en hun klachten
verzwegen voor elkaar dezelfde eenzaamheid
wij breken brood terwijl wij hem verwachten
die niet verscheen verdwijnt in deze tijd

die zagen en herkenden zijn voor ons getuigen
wij hebben slechts hun diep gevoren woord
en moeten ons in diep vertrouwen buigen
voor 't maanlicht en een stem van ver gehoord

Nico Tromp msc

Adem schoonheid

Adem schoonheid
drink de warmte en
verheug je om
vele kleine dingen.

Groet de dagen
van de lente
koester ze met
tederheden.

Draag de stilte
laat je vinden
zie de vogels
hoor het groen.

Adeleyd

Oma, wat is Pasen

Huub Schumacher

‘Wat vieren we met Pasen?’ vroeg Marie-Louise. Oma greep haar kans: ‘Met Pasen, lieve schat, vieren we dat Jezus is opgestaan.’ ‘Is dat alles?’ zei de kleine, ‘niks bijzonders, ik sta elke morgen op’.

Als alle Roeromlezers eens vertelden wat er volgens hen met Pasen gevierd wordt... Sommigen of velen van hen zouden zoiets zeggen als: ‘Jezus na de dag waarop hij vermoord en begraven is - toch weer levend uit zijn graf gekomen.’ Iemand voegt eraan toe: ‘Dat kan natuurlijk niet, maar ja, het zal toch wel waar zijn, want daar is nu net gelóóf voor!’

Niets mee vandoen

Pasen heeft helemaal niets te maken met het levend worden van een dood lichaam! Al zou Jezus' lichaam tot op vandaag nog in een graf te zien zijn, dan nog zouden wij zingen: ‘Christus is opgestaan!’ Misschien merkt iemand op: ‘Het staat er toch zwart op wit! Die vrouwen zijn naar het graf gegaan, erin geweest en een jongeman in het wit zei hen dat hij daar niet was! Dan moet er toch weer beweging in dat dode lichaam gekomen zijn en heeft hij blijkbaar levend het graf verlaten!’

Paul van Dongen *Verrijzenis* 2006

Nee hoor

De evangelies zijn pas 50, 60, 70 jaar na Goede Vrijdag geschreven en willen helemaal geen verslag doen van feitelijke gebeurtenissen van zoveel jaren terug. Het zijn geen kranten. Die evangelisten wilden in de vorm van verhalen en beelden vol verrukking uiting geven aan een reëel historische ervaring die eigenlijk niet te verwoorden is ... Daárin zit precies het probleem. Willen we iets verwoorden wat helemaal niet te verwoorden is, dan zeggen we het - weliswaar op een zeer aparte en verrassende manier - toch. Dan maken we - nuchter bekeken - een noodsprong en stappen, tegen alle logica in, over op een andere, beeldende taal. Wie in één woord moet zeggen wie/wat zijn vrouw voor hem echt betekent roept uit ‘Ze is de zon!’ Daarmee wordt niet letterlijk de zon bedoeld, maar dat ze voor jou áls de zon is! De letterlijke zon kan er niet eens bij in de schijn staan.

Beeldende taal

Zo nemen ook de evangelisten hun toevlucht tot beeldtaal om iets overrompelends in de harde realiteit stamelend onder woorden te brengen: de overrompelende historische ervaring dat Jezus, die juist om zijn goedheid vermoord werd, door God niet in de steek is gelaten. Ze hebben aan den lijve ervaren dat die goddelijke Liefdeskracht hem in ere hersteld heeft. Zoiets zijn ze na Goede Vrijdag op zeker moment gaan voelen en zien met de ogen van hun hart. Ze ervaaarden, dat diezelfde Jezus hen nu - natuurlijk op een totaál andere manier - nog veel feller aangreep dan toen ze met hem door de straatjes van Kafarnaüm liepen. Feller dan ooit blies hij op hen in om verder te gaan op de weg die ze met elkaar waren ingeslagen. Dit is de feitelijke, historische ervaring van de leerlingen na Jezus' dood: de overrompelende ervaring dat hij lééft! Om deze niet te verwoorden ervaring toch te uiten en over te brengen, greep men naar de beeldende taal van het verhaal, waarin je frank en vrij je gevoelens kunt luchten. Eerst werden die verhalen alleen maar verteld; na een halve eeuw geleidelijk op schrift gesteld.

Het blijven beelden

Er zijn twee soorten van die verhalen. In de verhalen ‘van het Lege Graf’ komen Maria Magdalena, andere vrouwen of Petrus en Johannes tot de ontdekking dat het graf van Jezus leeg is (Mt 28,1-8; Mc 16,1-8; Lc 24,1-12; Joh 20,1-10). In de ‘verschijningsverhalen’ presenteert Jezus zich als de Ver-

rezene aan zijn vroegere volgelingen (Mt 28,9-10 en 16-20; Mc 16,14-18; Joh 20,11-29; Joh 21,1-23; Hand 1,6-8; Lc 24,13-35). Het zijn verhalen, béélden en geen ooggetuigenverslagen van feiten. Het zijn verhalen, die recht willen doen aan de historisch werkelijke ervaring van de leerlingen dat de Gekruisigde leeft! Geen enkel evangelie vertelt dat Jezus' dode lichaam uit het graf is weggeslopen, maar wel dat Jezus de Christus lééft in mensen, in God, in alles om ons heen! Vanuit Gods Liefdeskracht presenteert hij zich op volstrekt nieuwe wijze.

Verhaal voor ons

Deze verhalen heten ‘evangelie’, goede boodschap, omdat hij die tijdens zijn leven zoveel mensen hielp opstaan uit ellende en ontredde door God niet in de steek gelaten is. Integendeel! God heeft onder zijn persoon en inzet Zijn handtekening gezet. Een goed bericht voor iedereen! Wij worden uitgenodigd ons voor die opgestane Jezus open te stellen en van hem af te lezen dat ook onze eigen inzet voor anderen alle zin heeft, omdat het Gods zaak betreft.

De vraag van Pasen

Pasen vraagt: ‘Ben jij al opgestaan om de ander te helpen, - geïnteresseerd te zijn in ideeën en plannen om dingen in onze samenleving te verbeteren, - je kinderen aan te reiken wat voor jou in het leven heilig is, - bij een stroeve relatie het samen proberen helder te krijgen en uit te praten - om voortaan frank en vrij in het leven te staan? Pasen is geen spookfeest van een levend geworden dood lichaam. Wie heeft daar eigenlijk ooit echt in geloofd? Pasen is het feest van God die ons door Jezus' opstanding op het hart wil drukken dat ook onze inspanningen om mensen te doen opstaan alle zin hebben. ‘Ontwaakt, gij die slaapt, sta op uit de dood en Christus zal over u lichten’ zingt een heldere stem (Efese 5,14). Van Marie-Louise valt veel te leren! ‘Dan is Pasen niks bijzonders want ik sta elke morgen op.’

Samen op pad

Redactie

Onder de titel *Samen op pad* schenkt De Roerom aandacht aan mensen met een beperking: aan wat zij doen en aan wat voor hen gedaan wordt. Deze maand: *Onder de Plataan* in Sint Anthonis.

Onder de Plataan

Hans van Wetten

Mevr. M. Sijbers, burgemeester van Sint Anthonis, opende 28 januari het belevingsplein *Onder de Plataan* in zorgcentrum *Op 't Hoogveld* aldaar. De Mariakapel op het plein is 30 januari ingezegend door mgr. R. Mutsaerts.

Ontmoeting, integratie en veiligheid vormen de essentie van het nieuwe belevingsplein, gebouwd binnen de 'beschermende en gesloten' afdeling voor bewoners met dementie. Landelijke geluiden en geuren, karakteristieke dorpsaanzichten en een bijzonder Mariakapelletje geven de bewoners van het Brabants zorgcentrum een vertrouwd gevoel. *Op 't Hoogveld* in Sint Anthonis probeert steeds de kwaliteit van zorg rond dementerende bewoners te verbeteren. Het belevingsplein is er een voorbeeld van.

Belevingsplein

Over alles op het plein is nagedacht. Met name zijn er vertrouwde elementen uit de directe omgeving geplaatst. Enkele dorpswinkels van 40 tot 50 jaar terug zijn nagebootst. Prachtige schilderijen op de muren zorgen voor een gedetailleerde weergave van de omgeving. Vaak zijn de huizen van de huidige bewoners te zien. Het plein heeft een 'rolstoelvriendelijke' vloerbedekking, geprint als fris gras, bloemen, klinkers en een slingerend wandelpad. Ook hier weer elementen uit het dorp. Het wandelpad is gekopieerd van de steentjes bij het Mariakapelletje in het dorp. Het wandelpad leidt niet naar gesloten deuren; bewoners lijken minder behoefte te hebben om naar de 'gesloten' deur te gaan.

Buiten naar binnen

Wanneer je op het bankje rond een boom zit, waan je je werkelijk buiten. Onder het groene blad luister je naar natuurgeluiden, die zo uitgekiend worden weergegeven, dat je moet luisteren om ze te horen. Heb je geluk dan hoor je ganzen overvliegen. Het licht bootst de ochtend- en avondzon na. Is de zon onder dan zorgt straatverlichting voor de avondsfeer. Ook aan geuren en dieren is gedacht. Elke ochtend worden de bewoners wakker met de geur van versgebakken brood uit de 'bakkerij' op het plein. Er staat een geurbak waarin 'hooi' zorgt voor de geur van het buitenleven. Een

schaap en huisdieren van medewerkers geven het plein een hoog 'knuffelgehalte' en maken het tot een plek waar men zich helemaal thuis voelt. *Buiten is echt naar binnen gebracht.*

Mariakapel

De Mariakapel is een exacte kopie van de kapel die studenten vlak na de oorlog uit dankbaarheid in het dorp hebben gebouwd. Zij hebben ook nu weer zorg gedragen voor de bouw van de Mariakapel op het belevingsplein. Dit maakt deze

Belevingsplein voor dementerenden te Sint Anthonis. (© Foto: Hans van Wetten)

kapel bijzonder, maar ook de sfeer die er voelbaar is. Een prachtig Mariabeeld en een waardige inrichting. Komt iemand de kapel in dan gaat het licht aan en klinkt er een Marialied. Uit aantekeningen in het intentieboek en verse bloemen blijkt, dat het kapelletje niet alleen door de bewoners van de afdelingen wordt bezocht maar ook vanuit het zorgcentrum, het dorp en daarbuiten.

Verlies teruggeven

Mensen met dementie hebben onder meer te kampen met desoriëntatie en verlies van besef van de wereld om hen heen en van hetgeen hen is geleerd. Wat diepe sporen in het geheugen heeft achtergelaten speelt nog een rol. Mensen zijn vaak op zoek naar of bezig met zaken uit een ver verleden. De omgeving waarin zij opgroeien maakt diepe indruk op mensen: beelden, geluiden en geuren. Ook bij dementerende mensen kun-

nen lichtval, geluid of geur associaties oproepen met het verre verleden. De makers van het plein hebben getracht deze verliezen een klein beetje terug te geven door situaties vanuit het dorp, die veel herkenning geven, na te bootsen. Zo is onder meer de bakker, het café, het witgele kruis-gebouw en een kruidenierswinkel uit het verleden nagemaakt. Sint Anthonis is van oudsher katholiek. Het geloof heeft er altijd een grote rol gespeeld; daarom ook op het plein.

Betrokkenheid

De realisatie van belevingsplein *Onder de Plataan* is bijzonder. Volgens projectleider Hans van Wetten van zorgcentrum *Op 't Hoogveld* kun je dit noch financieel

noch daadwerkelijk alleen met een werkgroep. Het project is geslaagd mede door het enthousiasme, de inzet en vrijgevigheid van ontzettend veel mensen van het huis en uit de omgeving. Zoveel mensen hebben hun schouders eronder gezet: bewoners, familie, medewerkers, het gilde Sint Anthonius, winkeliers en zomaar mensen uit het dorp. Roos van Riet, de kunstenaar die de muurschildering maakte, heeft er meer dan vijfhonderd uur in zitten. Onbetaalbaar! De speciaal gedrukte vloerbedekking is tegen kostprijs geleverd! Zonder sponsors was dit plein waarschijnlijk een droom gebleven. Het houdt nu het zorgcentrum nauw betrokken bij de dorpsgemeenschap en het dorp bij het centrum. Het plein is geworden waarvoor het is bedoeld en gemaakt: een plek om elkaar te ontmoeten, waarin de dementerende bewoner in aanraking komt met anderen en waar herkenning zorgt voor een gevoel van veiligheid.

Voetbaltalent

Rob van der Zwan

John kwam in 2002 naar Nederland, gevlucht uit zijn land. Hij was minderjarig en het lukte hem niet zijn verhaal goed genoeg te vertellen. Ook had hij geen bewijzen van wat er allemaal was gebeurd en kon hij niet aantonen dat hij gevaar liep als hij terug zou moeten.

De asielaanvraag van deze getraumatiseerde jongen werd afgewezen. John vond dat hij absoluut niet veilig kon terugkeren naar zijn land waar hij afgrijpselijke dingen had meegemaakt en veel geliefden had verloren. Na allerlei omzwervingen kwam hij in juni 2007 met zijn Nederlandse vriendin om hulp vragen bij de afdeling Vluchtelingen Opvang Tilburg (VLOT) van het Missionair Servicecentrum (MST) in Tilburg.

Angstig

VLOT zette een traject in om hem op weg te helpen. Een woonplek zoeken hoefde niet omdat hij bij zijn vriendin woonde. Na diverse gesprekken werd duidelijk dat hij angstig was terug te keren omdat zijn vader gezocht werd en hij daardoor ook gevaar liep. Dat kon hij niet duidelijk met bewijzen aantonen. Daar moest dus aan gewerkt worden. Allerlei pogingen leverden niets op. John kon niet aan bewijs komen. Daarmee was de kans op een verblijfsvergunning verkeken. Terugkeer was de enige optie, maar hij bleef erg angstig. Intussen bleek dat zijn vriendin een zware geestelijke stoornis had en andermaal moest hij vluchten. Ook John was er psychisch niet goed aan toe. Er werd psychische hulp voor hem gezocht. Ook werd geprobeerd afleiding te vinden bij een voetbalclub. John was een goede voetballer en hij deed het ook graag.

Voetbaltalent

In 2008 leek het beter met hem te gaan. Toch kreeg hij regelmatig een terugval. Hij had grote moeite om de Nederlandse les die hij volgde bij het MST vol te houden. Hij kon zijn bed niet uitkomen omdat hij depressief was. Zijn geliefde voetbal hield hem op de been. Hij werd zelfs gespot door een scout. Helaas kon die hier geen vervolg aan geven omdat John geen verblijfsvergunning had. John haakte ook hier af en viel helemaal stil. Hij kwam tot niets meer en zakte steeds meer weg, ondanks zijn behandeling bij de GGZ.

Wrang

In april 2008 was hij er zo erg aan toe dat de mensen om hem heen vreesden voor zijn leven als zijn behandeling gestopt zou moeten worden. VLOT besloot - in het bezit van een stevige rapportage van de GGZ - een procedure te starten om in Nederland te mogen blijven i.v.m. de noodzakelijke behandeling. Een wrange situatie. Juist nu het zo slecht met John ging, was er wel kans op een verblijfsvergunning. Bewezen moest worden dat hij in zijn land van herkomst hiervoor niet behandeld zou kunnen worden. Er werd een afspraak gemaakt bij de betreffende instantie om de procedure op te starten. Hoewel hij erg blij was en zijn best deed, bleven de depressieve buien terugkomen.

Grensovergang in Nationaal Park Meinweg (© Foto: Peter van Rheenen)

Berne Anders

3 mei 20.00 u. Gedenkconcert.
(0413) 29 92 99;
berne-anders@abdiivanberne.nl

Salesianum

23 april 21.30 u. Paaswake.
(073) 549 56 71; osfs@hetnet.nl

Hof van Megen

14, 19, 27 mei 14.00-16.00 u. Rondleiding; 7,13,21, 28 mei: Scharrelmiddag. (073) 642 10 56 (di-zat 9.00-12.00 u.) Hacken.Th@inter.nl.net

Depressie

De tijd verstreek en de zorgen om hem werden alleen maar groter. Soms was er dagelijks contact met hem om hem ervan te weerhouden zichzelf iets aan te doen. In mei 2008 werd een bevestiging ontvangen van de opgestarte medische procedure. Het kon wel zes maanden duren voordat er duidelijkheid zou komen. Dan nog stond de uitkomst niet vast. Bij de GGZ had John ondertussen verschillende behandelaars. Soms ging het beter, soms minder. Dagbesteding zou hem helpen om enige structuur in zijn dagen te brengen. Na een aanvankelijke opleving zakte hij terug in zijn depressies, ondanks de medicijnen. John was bang dat er een afwijzing zou komen omdat het allemaal zo lang duurde. In september 2009 moest hij zich laten onderzoeken door een psycholoog en een psychiater. John was op van de zenuwen. Ook in de weken daarna was er intensief contact. Hij was depressief, bang en kon niet slapen.

Post

Op 4 januari 2010 kwam er post van de advocaat. Na bijna twee jaar wachten kreeg John een verblijfsvergunning op grond van medische behandeling, in eerste instantie voor één jaar. Hij trilde van top tot teen. We zien hem nog regelmatig. Hij geeft aan dat een verblijfsvergunning zeker niet alle problemen heeft opgelost, maar het heeft wel een stuk rust gegeven.

John kwam in 2002 naar Nederland, gevlucht uit zijn land...

Zoals John zijn er velen, jongens en meiden, die steeds meer in de knel komen. Ze verpieteren, worden depressief en verliezen veel te vroeg hun jeugd. In Tilburg kennen wij er tientallen. Net als John zijn ze vaak al jaren hier. Nederland moet ze niet; dit land is in sommige opzichten hard en onbarmhartig geworden. Wij kunnen best nog wat steun gebruiken.

Aan Chili heb ik mijn hart verpand

Nel Beex

Herman Leemrijse is de oudste uit een gezin met vijf kinderen. Geboren en getogen in Eindhoven. Was misdienaar onder pastoor Sicking van de Sint Jorisparochie. Begon op Beekvliet, maar maakte na ongeveer een jaar de overstap naar de paters van het H. Hart in Breda. In 1966 werd hij door mgr. Jan Bluysen priester gewijd en in 1967 vertrok hij al naar Chili. Voor hem is het nog steeds een mogen. In Nederland zou hij trouwens niet meer kunnen werken. Missionaris Herman Leemrijse in gesprek met Nel Beex van De Roerom.

In de kerk van O.L. Vrouw van Fatima te Santiago mag hij beginnen als kapelaan. Al gauw wordt hij geconfronteerd met echt heel rijk tegenover echt zeer arm.

Herman Leemrijse

President Allende probeert er wel iets tegen te doen door grote bedrijven zoals de koperproductie te nationaliseren en door landbouwland te verdelen. Het wordt hem echter niet in dank afgenomen. Hij bekoopt het zelfs met zijn leven.

Periode 1973-1988

Met de komst van Pinochet wordt het werken voor de buitenlandse geestelijken moeilijk. Velen moeten het land verlaten. 'Met negenenzeventig confraters zochten we nieuwe wegen. Enkelen probeerden naar Cuba uit te wijken, maar daar staken de bisschoppen een stokje voor.' Herman kan in deze periode drie jaar naar Parijs om er zorg te dragen voor gevluchte Chilenen. 'Vanaf 1976 werden we met drie priesters van het H. Hart opgenomen in het diocees van Cuernavaca vlakbij Mexico-stad.'

Basismilieus

Basismilieus geleid door capabele leken worden niet alleen in Chili gevormd, maar in alle Latijns-Amerikaanse landen met name daar waar vooruitstrevende bisschoppen zijn zoals Sergio Mendez Arceo in Mexico, Helder Camara in Brazilië en Oscar Romero in El Salvador. Vooral met Sergio, bisschop van Cuernavaca, krijgt Herman persoonlijk contact. Te beginnen met Mexico door-

kruist hij met deze bisschop meerdere Zuid-Amerikaanse staten. Ze leggen er de nodige contacten om aldus sterk te staan in hun streven naar 'een theologie van bevrijding'. Want er moet bevrijding komen van heel veel problemen, gegroeid uit het koloniale verleden van dit overwegend katholieke werelddeel: politieke instabiliteit, ongelijke verdeling van de welvaart, onderdrukking, natuurvernietiging en georganiseerde criminaliteit. Het is voor Herman heel belangrijk te mogen ervaren dat mensen zelf het heft in eigen hand kunnen nemen en opkomen voor hun eigen waardigheid. Daarbij wil hij graag een hand toesteken.

De tijd erna

In 1988 komt een einde aan het regime van Pinochet en de buitenlandse priesters zijn weer welkom. Herman - op zijn Spaans Hernan - is eerst een paar jaar actief in Santiago en gaat dan naar het Eiland Chiloe in het uiterste zuiden van Chili, voor een parochie met 48 kapellen in vroeger tijden opgezet door de Jezuïeten. Wie in zo'n kapel voorgaat en het daar ook voor het zeggen heeft noemt men *fiscaal*. Hij - soms een zij - werd betaald door de Spaanse kroon. Maar toen Chili onafhankelijk en een republiek werd was er geen geld meer. De *fiscaal* zorgt voor de kapel, de kindercatechese en de uitvaarten. Op zondagen dat er geen priester is gaat hij ook voor tijdens de woorden- en communieviering. Een priester is er maar enkele keren per jaar om te dopen, huwelijken in te zegenen en eucharistie te vieren. 'Door met deze mensen samen te werken en hen maandelijks bijeen te halen, kunnen we deze lekenkerk voortzetten en uitbouwen. De *fiscalen* blijven gewoon visser, landbouwer of huisvrouw. Voor hun werk als *fiscaal* krijgen ze geen geld meer. Voor de maandelijkse vergadering moeten ze zelfs geld bijleggen voor het vervoer. Soms betaalt de gemeenschap iets. De vorming is op dit moment in handen van Mariano Puga, een goede diocesane priester die vorig jaar de nationale prijs voor de vrede kreeg.'

Beloofd is beloofd

Als pastoor in de kerk van Santo Curo de Ars in Santiago weet Herman Leemrijse als geen ander dat ook in Chili onder de jongeren ontkerkelijking bestaat. Iedere

acht jaar vindt er een volkstelling plaats, waarbij ook de gezindte moet worden opgegeven. Zo weet hij dat op dit moment nog 72% van de bevolking zich katholiek noemt. Het christelijk bewustzijn is zeker aanwezig. Een kind laten dopen wordt als heel belangrijk ervaren. Maar vele gezinnen blijken geen vader te hebben. Daarom roept Herman in de aanloop naar de doop ook de peetouders op, om samen met moeder echt zorg te dragen voor het jonge leven! Als het kind later de eerste communie wil doen wordt de (peet)ouders gevraagd twee jaar lang elke week een keer op de vergadering te komen. Bij de doop hebben ze immers beloofd het kind katholiek op te voeden. Pater Leemrijse is ook betrokken bij de reïntegratie van ex-drugsverslaafden.

Nog een klus

Herman Leemrijse gaat eind maart terug naar Chili. Daar wacht hem een nieuw project waar hij al zijn energie in steekt. 'Steeds meer mensen opleiden om ons te assisteren bij de vieringen en diensten. Want de kerk is niet alleen van de priesters of de bisschop maar van ons allemaal. Op 4 augustus, feest van de Pastoor van Ars, herdenken we het tachtigjarig bestaan van de parochie.' Hopelijk vindt Herman een mooie groep enthousiastelingen en horen we daar in de toekomst nog iets van. Alle succes gewenst!

Giften: ING Bank nr. 108897 Missieprocuur Priesters H. Hart, Postbus 4609, 4803 EP Breda t.n.v. Herman Leemrijse

Anocheer Cahuanch

Nieuw leven

Joost Koopmans

Meer dan zeventig jaar bewoonden de Trappistinnen hun abdij *Koningsoord* in Berkel-Enschot. De plek was een begrip geworden en veel gasten vonden er de rust en bezinning die ze zochten. Maar omdat de gemeente Tilburg het voornemen had op het terrein van de abdij een woonwijk te vestigen, voelden de zusters zich gehinderd in hun monastieke leven. De eens zo katholieke Brabantse gemeente trok zich daar echter niets van aan en zette haar plannen door. De stad rukte op, zodat de abdiwbewoners op zoek gingen naar een alternatief.

Toen de missionarissen van Mill Hill in Oosterbeek een stuk van hun landgoed *Johannahoeve* ter beschikking stelden, gingen de zusters daar op in. In november 2007 begon de bouw van een nieuwe abdij op het terrein van de voormalige modelboerderij van Mill Hill, dertig ha. groot. Na anderhalf jaar, mei 2009, kon de gemeenschap daar haar intrek nemen. Ik zocht er Rafaël Roelofs (50), één van de zusters, op. Wie is zij en hoe ervaart zij - na vijftig jaar 'Berkel-Enschot' - het leven in een nieuwe abdij?

Rafaël Roelofs

Zij werd geboren in 1961 te St. Michielsgestel als zesde in een gezin dat zeven kinderen zou gaan tellen. Haar moeder is nu 89, haar vader overleed in 2004. 'Wij zijn katholiek opgevoed, maar niet zo heel vroom', vertelt Rafaël. 'De kerkdienst op zondag hoorde er bij, maar daarna erover doorpraten deden we bijvoorbeeld niet. Ik was een rebelse tiener: roken, brommer rijden, sporten en 's avonds vaak weg. Ik werkte mee aan jongerendienst en zong in het koor. Jezus voelde voor mij als een vriend. Maar intreden in een klooster lag ver van mijn bed, want ik voelde me daar helemaal niet het type voor. Wel ging ik op het atheneum mee met een bezinningsweekend bij de Trappisten. Ik vond het interessant en ze hadden 's morgens om 4.30 uur de nachtwake! We vonden het stoer om daar bij te zijn. Die meditatie daarna, in het stille donker, raakte me heel erg!'

Worsteling

'Ondertussen deed ik mijn analistenopleiding en kreeg ik een baan op het lab. Maar heel gek! Die nachtelijke ervaring bij de Trappisten, waarbij ik contact met God had gevoeld, bleef aan me trekken. Een jaar later ging ik er nog eens een weekend doorbrengen en weer werd ik geraakt. Enkele jaren later ben ik eens naar de Trappistinnen geweest en daar had ik een gesprek met de novicenmeesteres. Ze zag goed wat er in me omging. Ik was helemaal van streek. Zou God me dan toch in het klooster willen hebben? En stel dat ik daar ja op zou zeggen? Terwijl die vraag bleef hangen, ging ik ook eens kennismaken met andere, minder strenge kloosters. Zo was ik bij de Clarissen. Er

Bij het zingen van het *Onze Vader*

werd gepraat onder het eten en ik dacht: wat een geklets! Ik bezocht ook de Augustinessen. Ze doen goed werk, maar nee, het voelde niet als mijn thuis. De tijdgeest werkte ook niet echt mee, want wie trad er rond 1980 nog in? Zo worstelde ik om tot onderscheid te komen.'

Proberen

'Het is een verschil van sfeer, dat werd me wel duidelijk toen ik nog eens naar de abdij ging. Blijkbaar voelde ik me in die monastieke sfeer het beste thuis. Maar hoe weet je nou dat je roeping hebt? Eigenlijk stond ik al met één been in het klooster, maar het andere hield me in de maatschappij, want echt intreden vond ik wel een heftige beslissing! Maar op een ochtend stond ik op en wist ik ineens: ik moet het gaan doen. Als ik het nu niet doe, zal ik misschien altijd blijven denken: had ik niet naar het klooster moeten gaan? En ik nam me voor om het in ieder geval een jaar te proberen.'

Jezelf tegenkomen

'Naast een gevoel van thuiskomen waren die eerste jaren ook heel moeilijk voor me. Dag en nacht in een gemeenschap leven en dit week in week uit is confronterend. Je komt elkaar tegen met alle plussen en

minnen. Je komt jezelf tegen, irritaties spelen op. Je moet jezelf leren begrijpen. Is het terecht dat ik zo reageer of zijn het mijn eigen moeilijkheden die ik op anderen afreageer? Gelukkig had ik een goede band met mijn novicenmeesteres met wie ik alles kon bespreken. En ik kreeg ook professionele hulp. Voor de hulp van menswetenschappen is de abdij niet bang. We hebben vaak groepsgesprekken waarbij je elkaar beter leert kennen.'

Niet weglopen

'De eerste jaren waren dus niet gemakkelijk, maar ik ben er niet voor weggelopen, omdat ik niet voor mezelf ben weggelopen. Langzaam maar zeker leer je jezelf begrijpen en aanvaarden. Als je vrede sluit met jezelf kun je ook in vrede leven met een ander. Door de psychologische processen waar je zelf doorheen bent gegaan, ga je ook meer zien welke processen er bij anderen spelen en krijg je daar meer begrip voor.'

Verhuizing

'Zondag 8 mei zal het twee jaar geleden zijn dat wij onze intrek namen in de nieuwe abdij. Een nieuwe acht-mei-beweging noem ik het wel eens! Verstandelijk was ik er helemaal klaar voor, maar emotioneel duurde het een tijd voor ik mezelf er helemaal aan kon geven. De eerste periode in ons nieuwe huis was moeilijk. Professionele begeleiders van *Spring-team* hebben het proces begeleid. Als je nu op dvd's ons oude gebouw terugziet, dan ervaar je pas wat we hebben gewonnen aan licht en ruimte.'

Anders leven

'Toen in 1937 ons klooster in Berkel-Enschot gebouwd werd, stond onze orde bekend als een boeteorde waarbij het lijden van Christus een belangrijke plaats had. De bouw was navenant: zwaar, donker en koud. Helemaal in de lijn van de ascese van die tijd. Toen ik als novice eens zei dat ik het jammer vond dat ik niet door het glas in lood naar buiten kon kijken was het antwoord dat wij niet naar buiten moesten kijken, maar naar binnen. Toch gaat mediteren niet zo makkelijk als je koude voeten hebt. Langzaam maar zeker ontwikkelde zich een andere spiritualiteit, meer een van beneden. Het gebouw en de vrome beelden pasten daar niet meer zo bij. Misschien is het wel niet de gemeente Tilburg maar God die ons laat verhuizen, zei ik dan weleens. Nu de beginperikelen voorbij zijn beleven we het licht, de warmte, de openheid en de natuur rondom ons als een verrijking voor ons monastieke leven. En die delen we graag met onze gasten die ook nu weer in groten getale naar ons toe komen.'

Anders vieren

'Echte vernieuwing ervaar ik bij het vieren van de Eucharistie. In Berkel-Enschot stond de priester centraal. Terwijl ik in mijn parochiekerk, in de jongerenverenigingen, gewend was om aan alles mee te doen, stond ik er hier maar bij te kijken. In onze nieuwe kerk staat het altaar te midden van de gelovigen. We hebben enkele liturgisten uitgenodigd om met ons

te zien welke nieuwe mogelijkheden dit schept voor de manier van vieren. Als het altaar en dus ook de priester te midden van de gelovigen staat wordt daarmee uitgedrukt dat ook hij tot het volk van God behoort en deelnemer is. Zo vormen wij nu in onze kapel één geheel waarbij de priester het mogelijk maakt dat wij Eucharistie kunnen vieren. Als hij geen rol heeft zit hij tussen ons in, samen onder

het gehoor van God. Daardoor voelt ieder een zich veel meer deelnemer.'

Eigenlijk ervaar ik heel dit verhaal van Rafaël als een paasverhaal: opstaan uit je wonden, opstaan uit alles wat oud en versleten is, het maakt een nieuwe mens van je!

Canon

Jeanne van Leijssen

Eerlijk gezegd dacht ik niet meteen aan een lijst van opmerkelijke zaken, toen ik jaren geleden de term 'canon' voor het eerst zag opduiken in de media. Ik leerde het woord kennen uit mijn kerkboek, waaruit ik als laat 'product' van de tijd nog voor de secularisatie gedwongen werd te lezen of te zingen. En ik leerde op school de canon zingen in liedjes als *Vader Jacob* en *Brand in Mokum*. Dat werd dan altijd een heerlijke veelstemmige chaos, waar vooral de jongens uit onze klas een potje van maakten.

Dit in tegenstelling tot de hedendaagse canon, die juist ordening wil scheppen in gebeurtenissen die de moeite van het overleveren waard zijn. Ik lees over het uitkomen van de sportcanon en ik heb sinds ik burger van Breda ben de historische canon van deze Nassaustad in mijn bezit. Ja, ik kijk er regelmatig in om helder te krijgen hoe het ook alweer zat met al die 'Willemen' van weleer. Remco Campert schrijft boven zijn stukje in de Volkskrant van eind februari 'Mijn canon' en dat brengt mij bij de gedachte en de vraag: Wat moet er allemaal in mijn canon worden opgenomen?

Als ik dit stukje schrijf is het boekenweek, die dit jaar het thema *Curriculum Vitae, Geschreven portretten* meekrijgt. Geen mooiere aanleiding om een begin te maken met mijn canon, toch? En dat is nog niet alles, want uitgerekend deze week bereikt ons het bericht dat de nieuwe bewoners van onze ouderlijke boerderij een begin maken met de sloop van de hoeve. Gewapend met fototoestel, pen en papier, een oude tas en een doos zakdoekjes, reis ik af naar mijn geboortegrond. Het wordt een dag van rare plaatjes en rare gevoelens.

Gele linten omheinen het voormalige erf.

Maanmannetjes in witte pakken doen hun best om asbest te verwijderen. Grijpgrage kranen grijpen kranig de stalspanten en 'douwen' de door mijn vader met zweet en tranen opgemetselde muren om. Het voelt rauw en als rouw. Mijn vader zaliger hoeft dit gelukkig niet meer mee te maken. Hij was er bijna 60 jaar gelukkig en ook in mijn bijna 60-jarige leven is dit een onvergetelijke plek geworden. Met onvergetelijke momenten en verhalen, die het waard zijn om blijvend herinnerd te worden.

Het woonhuis mag nog even overeind blijven en wordt van buiten en van binnen nog eens helemaal op de gevoelige plaat gezet. Vooral de bijkeuken doet mij iets. Dit is het oudste gedeelte van het huis. De plaats waar je als eerste binnenkomt, nadat je 's zomers de eigengemaakte vliegender met een door mijn vader eigen-

handig gemaakt sluitingsmechanisme open drukt. De plek waar mijn box heeft gestaan voordat mijn ouders in 1955 een nieuwe keuken bouwden. De plek waar destijds tijdens de slacht een opengeklapt varken op een leer hing. Ik zie in mijn herinnering de lege blikjes haring-in-tomatensaus nog onder de twee helften van de opengesneden snuit staan en vol lopen met restbloed. En waar wij dan als kinderen 's morgens langs moesten om naar de wc te gaan. Brr... Later is die plaats ingenomen door een groot model diepvriestkast. Het kan niet sprekender. De plek ook waar ik en mijn levensmaatje tijdens onze verkeringstijd op zondagavond onschuldige vrijpartijtjes beleefden. Ja, die plek, die bijkeuken, die moet in ieder geval worden opgenomen in mijn 'canon'. En zo zorgt elk verlies - om met Salvator Dali te spreken - voor de geboorte van een herinnering. Leve de canon!

Bewerkte foto van Jac van Leijssen

De parochie monnikenwerk

Peer Verhoeven

'Op onze zoektocht in het leven is de monnik een belangrijke gids. Van hem leert de moderne mens hoe zijn gemis op te heffen door eerbiedig aandacht te geven, de juiste maat te houden, sober en in eenvoud te leven, in een vast natuurlijk ritme stilte en rust te zoeken en de band met wie en wat hem overstijgt te versterken.' (Naar Ton Houmen)

Ze hadden zeven kinderen, vijf jongens en twee meisjes. Vader dreef de boederij. Aanvankelijk werd hij bijgestaan door een knecht die 'recht van school' en uitgerust met een hutkoffer voor dag en nacht bij hen introk en jarenlang is gebleven. Later zou een van zijn oudere zoons zijn rechterhand en opvolger worden. Vader was actief in het verenigingsleven, zong in het kerkkoor en speelde in de fanfare petit-bugel, hoewel het in het dorp een ongeschreven wet was dat boeren bij het kerkkoor waren en dat 'burgers' - onder wie vele arbeiders - in Fanfare St. Gregorius hun muzikaliteit botvierden. Kerkzangers hadden in die tijd een soort eigen territorium in de kerk. Op de koorzolder achter boven in het gebouw bij het orgel leek het priesterkoor heel ver weg. De zangers zongen wat er te zingen viel en hielden zich in vele gevallen verder hoofdzakelijk onder elkaar bezig. Veel wat van voor en van onder kwam bereikte hen niet.

Geen straf

Zingen in het koor betekende wel dat vader 's zondags naar de laatste ofwel hoogmis moest. Moeder was dus aangewezen op de vroegmis. De familie was geen auto rijk en op de fiets voelde zij zich al heel gauw minder veilig en zeker. Daarom ging zij bij licht of donker te voet naar de

Ik ben te rade gegaan
bij de verzonken lagen in mijzelf;
te beginnen bij mijn kindertijd,
dicht bij de natuur.

Ik weet nog hoe ik me
opgenomen voelde in wat wij later
de bezielde wereld zouden noemen.

Het plantenrijk had voor mij
een toverachtige betekenis.
Alles had mij iets te zeggen;

alles ademde, keek me aan.
Er lag een werkelijkheid verborgen
in de werkelijkheid.

Soms was ik me in 'n flits bewust
van 'alles wat is' en voelde ik me
veilig omarmd
door een geheime aanwezigheid.

(Auteur mij onbekend)

kerk; een afstand van zowat een kilometer. Zij vond dit geen straf. Want zo kon zij op zondagmorgen de drukte thuis even achter zich laten, hoefde ze niet te zorgen voor dit en dat, was er geen kind dat jengelde of aan haar rokken hing en geen manlief die om aandacht vroeg. Het was aan haar te zien dat ze op weg naar de kerk zichzelf tegenkwam, even op zichzelf was, eigen gevoelens bewust werd en 'op andere gedachten kwam'.

In de kerk

Ze heeft altijd in bank acht gezeten, waarvan de familie zich telkens op de dag van 'bankenpacht' verzekerde. Wat er in de kerk verder gebeurde was over het algemeen onbegrijpelijk en onverstaanbaar voor haar en zo goed als iedereen, aangezien alles in het latijn was, sommige misteksten fluisterend en andere in een zeer rap tempo werden gezegd. En alles gebeurde door een voorganger die met de rug naar de mensen gekeerd stond, zich naar de verste buitenmuur van het priesterkoor richtte en daarmee demonstreerde op dat moment niet zo gek veel met de mensen in de kerk van doen te hebben. Bij gevolg zij ook niet met hem. Het heeft moeder helemaal niet gestoord; waarschijnlijk zelfs het tegendeel. Ze zat met de rozenkrans in haar hand, beleefde rust en verbleef - zou je kunnen zeggen - in een andere wereld, vertoefde in een andere werkelijkheid waarvoor ze geen woorden had, die ook niet zocht en waarop ze tegenover anderen ook nooit terugkwam.

In die tijd was het woord mystiek niet zo bekend als nu. Er waren weinig mensen die dit begrip kenden, maar heel velen zoals moeder beleefden wel mystieke momenten vroeg op zondagmorgen tijdens een viering in de kerk die aan hen voorbijging maar wel de rust schiep waarin zij de onnoembare diepte van het leven aanvoelden en beleefden.

Verstaanbaar

Iets voorbij het midden van de vorige eeuw werd de roep om een verstaanbare taal in de kerk en het zichtbare gezicht van de voorganger steeds luider. Er is geleidelijk voldaan aan deze terechte wensen van de mensen door de invoering van de volkstaal, de verplaatsing van het altaar richting het midden van de kerk en de plaats van de voorganger die zich oog in oog met de mensen opstelde. Er is een

Elk seizoen een eigen gezicht
(© Foto: Toon van der Heijden)

lange reeks nieuwe Nederlandse kerklieders geschreven en er zijn boeken vol nieuwe gebedsteksten in de volkstaal verschenen. Maar de meeste mensen lijken hierdoor niet te worden aangesproken of ontroerd. De leegloop van de kerken is in diezelfde jaren van vernieuwing versneld en op dit moment valt je de mond open wanneer je ziet hoe weinig mensen - enkele uitzonderingen daargelaten - op zondag nog naar een viering in hun parochiekerk gaan en hoe in de samenleving het verhaal van de grote religieuze feesten vergeten blijkt te zijn.

Terug naar toen?

Er wordt wel beweerd dat met de invoering van de volkstaal en door andere mensvriendelijke veranderingen en aanpassingen aan de tijd de sfeer in de kerken verdwenen is. Het mysterieuze zou verdampt zijn door al die verstaanbare woorden en dat menselijk normale zoals de tafel in het midden en de voorganger dichtbij voor je. Er gaan dan ook stemmen op en het beleid van hogerhand lijkt er zelfs op gericht te zijn om terug te keren naar zoals het lang geleden was: weer latijnse teksten, gregoriaanse zang, het altaar op een verhoog tegen de muur ver van de mensen vandaan en de voorganger die het volk de rug toekeert. Het lijkt me een grote vergissing.

Waar thuis?

Mijn moeder heeft haar gevoel voor het mysterie - ook zo'n woord dat ze nooit

gebruikte - en haar mystieke beleving ervan niet in de kerk tijdens vieringen opgedaan. Het moet in haar gegroeid zijn of van kindsbeen af verder ontwikkeld door haar wijze van leven en werken. Zij ervoer maar al te duidelijk dat mensen voor voeding, onderdak, beschutting en bestaanszekerheid goeddeels afhankelijk zijn van de gaven en grillen van de natuur. Al was het met een gevoel van grondige afhankelijkheid toch gaf deze beleving haar en hen het besef in een groter geheel thuis te horen, wat zorgde voor een - vaak bedreigd - besef van geborgenheid. In haar laatste levensjaren ging ook onder de mensen op het platteland het idee domineren beheerders van en heersers over de natuur te zijn. Daarmee verdween het besef van afhankelijkheid maar ook het gevoelen een plaats te hebben in een groot zinvol geheel en daarin geborgen te mogen zijn.

In het ritme

Het besef deel te zijn van een groot geheel uitte zich ook in de beleving van de tijd. Mensen zoals mijn moeder hadden oog, oor en hart voor de levenstekens van dat grote geheel. Elk seizoen had voor moeder en haar generatie een eigen gezicht. Allereerst natuurlijk het spel van licht naar donker en van donker naar licht, van warm via fris naar koud en van koud via fris naar warm. Zij wist van 'gezaaid, ontkiemd, groei en bloei; van uitgebloeid, verdord, gevallen'. Bij deze gang van de natuur hoorden bepaalde werkzaamheden, religieuze - kerkelijke - feestdagen en

ook seizoengebonden voeding. Zoals de natuur tijden van rust en tijden van productiviteit kent zo scandeerden de mensen van toen - eeuwen lang - ook hun tijd. Het was zes dagen werken en één dag rust. De wereld was nog niet dolvol van beeld en geluid, nog niet opgejaagd door haast, continue actie en vierentwintiguurseconomie. Er waren nog uren van rust en het ritme van stil en uitgelaten zijn liep in meerdere opzichten parallel aan de natuur die ook tijden van zingen en druk zijn en daarnaast van stilte en winterslaap kent.

Hier dus

In dit leven en werken van dag op dag temidden van allerlei gebeurtenissen, vele zorgen en beslommeringen, heuglijke voorvallen en plezier hebben heeft het leven van mijn ouders zich afgespeeld. Niet in de kerk maar in dit dagelijks bestaan en gaan hebben zij - en velen met hen - hun besef van het diepe Hart van het leven en het mystiek beleven ervan gekregen en gevormd. Goeddeels onbewust in de dagelijkse gang van hun leven. Het is hier, in het leven van alledag dat de mens zijn plaats in de werkelijkheid beleeft, bewust wordt en er iets over zeggen kan. In een cultuur waarin de mens zich niets of nog nauwelijks iets gelegen laat liggen aan het eigene van de seizoenen en het ritme van licht en donker, dag en nacht, warm en koud, stil en uitgelaten, actief en rust, groei en verval - in zo'n cultuur ervaart de mens zich niet meer als deel van een geheel, raakt hij zijn besef van geborgenheid kwijt, vraagt

daar waarschijnlijk niet eens meer naar en gaan rust en stilte benauwen. In zo'n samenleving moet een feest tot diep in de nacht duren, wordt muziek denderende herrie waartegen geen gehoor bestand is, wordt daad van wandaad - bulksalarissen, bonussen, vernielingen - tot misdaad - afrekenen, zinloos geweld.

Het bestaan mystiek beleven leren mensen van het leven en niet allereerst of alleen in de kerk. Het kan in de kerk gevierd worden, voorzichtig naam gegeven, maar het groeit in doen, voelen en denken van alledag. Daarom hebben monniken hun dag zo ingedeeld. En het is hierom dat een religieuze gemeenschap zoals een parochie het tot haar taak moet rekenen zo'n leven te propageren en vóór te leven.

Bijgevallen

Als variant op het wijze woord van de Franse filosoof en politicus André Malraux (1901-1976) 'De éérentwintigste eeuw is religieus of is niet' moet de Duitse theoloog Karl Rahner (1904-1984) gezegd hebben dat de kerk van de toekomst mystiek van aard zal zijn of niet zal zijn. (L. de Jong o.p. in *Geloven onderweg, Dominaans tijdschrift voor bezinning, bezieling en beweging*, voorjaar 2011/januari 129) Maar of mystiek kenmerkend wordt voor kerk en parochie hangt niet op de eerste plaats af van hoe er in de kerken gebeden, gezongen en gevierd wordt, maar van hoe mensen in het leven staan; of de levenstekenen van de gegeven werkelijkheid hen aanspreken. 'Willen godsdiensten en kerk nog enigszins leven verwekkend zijn dan moeten ze uit de greep komen van het begrip en gegrepen worden door het symbool. En we dienen situaties waar het visioen verdrongen wordt door het nuttigheidsdenken buiten de kerk of het dogmatisch denken binnen de kerk, - wij dienen die situaties open te breken' aldus theoloog Tjeu van den Berk. En Ton Lemaire, cultureel antropoloog, wijst met ontelbaar vele anderen de weg naar het beter verstaan van het leven en levert daarmee tegelijk wezenlijke kritiek op de huidige samenleving. 'De momenten waarop mensen een indringend en verhoogd besef hebben van 't leven - ook het eigen leven - zijn bijna altijd de ogenblikken dat ze alleen zijn en stilte kennen. Een cultuur van lawaai maakt ons doof voor de wezenlijke dimensie van de werkelijkheid.' Religieuze gemeenschappen zoals parochies mogen dit ter harte nemen alsook wat Erich Fromm, sociaalpsycholoog, antwoordde op de vraag naar een praktische oplossing voor persoonlijke levensvragen en de problemen van deze tijd: 'Rust ... Stilte ervaren ... Wie van richting wil veranderen moet eerst stoppen.'

Deel van het geheel en tegelijk zichzelf (© Foto: Toon van der Heijden)

Rond Pasen en lente

Keuze van redactie

De toevloed gedichten en gedachten rond Goede Week en lente was dit jaar erg groot. Vandaar een extra pagina met gedichten en gedachten in deze Roerom. Toch moesten er nog keuzes gemaakt worden en blijft een en ander liggen.

Vastenactie Pelgrimstocht 7-10 april 2011 (© Foto: Ad Wagemakers)

De soldaat die Jezus' kleed gewon

Het kleed dat ik met stenen won,
- wij dobbelden, wijl hij daar hing,
onrustig in 'n kleine kring,
met vroeg al ondergaande zon,

wijl vlak voor Zijn genadedood
- er vloeide bloed nog uit Zijn zij;
ik hoorde, dat Hij "Vader" zei -
Hij met 'n schurk nog vriendschap sloot -

het naadloos kleed dat Hij eens droeg
en ik gewon in 't dobbelspel,
wijl Satan feestte in de hel,
- naar later bleek, ietwat te vroeg -

dit kleed met vlekken van Zijn bloed,
ik waste het en droeg het niet,
want, net als naast Hem de bandiet,
vond ik vergeving aan Zijn voet.

De woorden die Hij tot hem zei,
- hij doodde mensen, net als ik,
maar zag slechts liefde in Zijn blik -
die woorden sprak Hij ook tot mij.

Ik wilde 't kleed aan Moeder geven,
- 'k zag haar waken bij haar Zoon;
zij stond en zweeg; 't was wond'lijk schoon -
zij heeft het kleed aan mij gegeven.

Ben Verheijen

*Tweede publicatie ter rectificatie
van de eerste in De Roerom maart 2010.*

De morgen van God

Leegte, alles is leegte
Uit de leegte klinkt de lach
Iedereen wil leven en liefhebben
Maar niemand heeft door hoe het moet
Want alles is leegte, zegt *Prediker*.

Laat de bloemen maar bloeien
De vogels maar vliegen
De wereld maar draaien
Je hebt de oude zon zien ondergaan
Maar eerst was ze verrezen
In de morgen van God.

Volheid, alles is volheid
Uit de vreugde klinkt de lach
Iedereen mag leven en liefhebben
En ieder heeft door hoe het moet
Want alles is volheid, vertelt mijn hart.

Laat de kinderen komen
De jongste de oudste
De wereld zal draaien
Je zult de nieuwe zon zien ondergaan
Maar steeds zal ze verrijzen
In de morgen van God.

Ine Verhoeven

Wat is het geworden?

Alles gemeenschappelijk bezitten ...
in de christelijke oorsprong.
Wat is het geworden?

Van harte één zijn ...
in de christelijke oorsprong.
Wat is het geworden?

Bij iemand thuis het brood breken ...
in de christelijke oorsprong.
Wat is het geworden?

Peer Verhoeven 2008

Opstand of opstanding?

pasen, feest van hoop,
van verbroedering,
van ontluikende initiatieven
na de rust en de kilte
van de winter

ieder jaar opnieuw een kans,
je zou jezelf gelukkig kunnen prijzen
als vreugde ten volle
je niet zou vergaan
de boodschap van pasen,
heel helder en klein, is
oog voor een ander,
is liefde, er zijn

verloren gaat die boodschap,
bedolven onder zwaarwichtige woorden,
ingepakt in regels en voorschriften,
in geleerde, theologische dogma's

en wee, die afwijkt van de ene weg,
gewetensvol, menselijk,
volgt het hart:
monddood wordt hij,
ontkend, genegeerd,
die God dient in mensen

het was ooit zo eenvoudig,
verwoord door een mensgeworden god,
die aardsen optilde
tot godgeworden mens:
ik ben er

pasen is erop vertrouwen
- tegen de verdrukking in -
dat het anders kan,
anders mag,
anders moet

los van benauwende verstarring,
van verkokering, onderdrukking
en naar binnen gekeerdheid:
vier het leven
open en opgewekt,
en deel het

Ad Wagemakers

Arkje

Het staat al voor je klaar. Een heel klein biezen kistje. Een mandje met de zachtste lakentjes die er bestaan. En straks, als je erin ligt, zoals altijd op je zij en met je duimpje in je mond, dan zullen we 'dag' tegen je zeggen en onze allerliefste gedachten geven we je mee. En het kleine kleurige zonnetje van badstof, ook dat blijft bij je. Hoor je ons, kleine Lars? Hoor je hoe we proberen mooi te maken wat hartverscheurend is? Acht maanden ben je nu. Wie bedacht er dat zoveel in jouw lijfje onaf zou zijn? En wie gaf jou die prachtige wijze oogjes? Wie helpt jou om toch te blijven ademen? En wie doet jou soms even zo glimlachen door al die benauwdheid heen? Hoor, we zingen voor je. 'De bloempjes gingen slapen, zij waren treurensmoe; zij knikten met hun kopjes jou welterusten toe...' We willen zo graag dat je nog even blijft. En we willen zo graag dat je geen pijn meer hebt. Je mag gaan kleine man. En als je gaat zullen we je meegeven aan de grote stroom. En je zult veilig zijn, want je mandje zal drijven en je wiegen, als je op weg bent naar het licht. En aan het einde van de regenboog zal de Prinses je vinden.

Margreet Spoelstra

Aan Bisdom Den Bosch

t.a.v. de Weledele Heer R. Mutsaerts
Parade 11, 5211 KL 's-Hertogenbosch
Betreft : fusies van parochies.

Geachte Heer Mutsaerts,

Ik las het op de voorkant van het BD van de afgelopen dagen. Ik citeer: '... Het proces om parochies samen te voegen ... gaat veel beter en sneller dan we verwacht hadden ...' Uit deze zinsnede blijkt de nodige (zelf)voldoening en we weten dat het *niet* waar is! Hier bij ons in St. Oedenrode is onze pastor-deken al geruime tijd ziek en daardoor ook al langer afwezig. Vanaf de eerste geruchten over een mogelijke fusie van de verschillende parochies binnen het dekenaat was al duidelijk dat hierbij de grootst mogelijke problemen enz. zouden ontstaan. Onder andere - ja - de vrees voor het verlies van identiteit, maar ook het pijnlijke besef dat er nauwelijks mogelijkheden en ruimte waren voor een actieve participatie/inspraak van de kant van de gelovigen. Onze kerk is een harteloze kerk geworden en u bent daar in uw functie één van de uitgesproken exponenten van. Uw kerkbeeld is geschoeid op ecclesiologische en dogmatische gronden en - opnieuw! - is er geen plaats voor de leek. Van de rebelse pastor-klokkenuider op de 'Ringbaan-West' in Tilburg tot en met de verharding in de liturgie: allemaal feiten die er op wijzen dat u en uw collega's in het bisdom *niet* zijn begaan met *mensen*. U bruskeert hiermee het voorbeeld van de Man uit Nazaret, die o.a. met de confrontatie met de overspelige vrouw en later in het verhaal over *de weduwe en het penningske* liet zien: 'Ik houd van mensen.'! De kerk die u en uw mede-bestuurders voor ogen staat heeft *geen* toekomst, omdat er met mensen - bijna - geen rekening wordt gehouden. Enkele maanden geleden nog heb ik vanuit mijn theologische en bedrijfsmatige achtergronden een concept-schets aangeboden om de fusie hier in St. Oedenrode mede gestalte te geven. Ook in de diensten denk ik aan de publicatie *Leken gaan voor*, waarbij een duidelijk antwoord zou kunnen zijn gegeven op het nijpende priestertekort in ons diocees. Maar we weten het: in de toekomst zullen alleen nog gewijde priesters mogen voorgaan in de eucharistievieringen en de volgende kaalslag zal hierdoor een feit zijn. Uit mijn Tilburgse tijd - ik heb u en uw vader nog goed gekend - herinner ik mij de 38 kerktorens naast de 38 fabriekspijpen van de stof-fabrieken. Tilburg, de 'schoonste stad van het laand'. Nu niet meer. Er resten nog enkele parochies. De goede oude tijd zal nooit meer terugkomen, zeker niet in het licht van de huidige kerkpolitiek. Het is jammer en het is te betreuren dat het huidige beleid leidt tot verdriet en frustraties bij gelovigen en pastores. Wat de laatsten betreft: hun functioneren wordt ernstig bemoeilijkt. Met groeten,

J.K. Raaijmakers, St. Oedenrode 4/4/2011

Excuus

Goedemorgen bisschop, deken en kapelaan. Door middel van deze brief wil ik mijn verontschuldiging aanbieden voor alle liedjes die ik heb geschreven. Vooral kinderen en jongeren zingen ze regelmatig, hun ouders en grootouders luisteren er graag naar. U plakt er echter het etiketje niet-toegestaan, niet-goedgekeurd op; en u kunt het natuurlijk weten. Daarom wil ik u mijn excuses aanbieden.

Ik schrijf deze liedjes namelijk niet met opzet. Om eerlijk te zijn: ik kan er zelf eigenlijk niets aan doen. Als ik aan het fietsen ben of met de hond aan het wandelen, dan schieten mij bepaalde ideeën of woorden te binnen. Gisteren bijvoorbeeld. Het was erg lekker lenteweer en vandaag zou het een stuk minder worden. Zonder dat ik het in de gaten had, zei ik tegen mezelf: *Ik hoop dat mensen niet zo snel veranderen als het weer, zo vriendelijk als de zomer maar ijskoud de andere keer.* Ik kon het zelfs zomaar zingen. Voorheen zou ik hiermee aan het werk zijn gegaan, om na lang slijpen en wegstrepen er een liedje van te hebben gemaakt. Nu heb ik geleerd, dat ik me beter ertegen moet verzetten: dat ik de verleiding moet weerstaan om gedachten of ideeën die me invallen uit te werken, hoe leuk of hoe zinvol ze ook klinken. Spontane en creatieve ingevingen zijn namelijk niet te vertrouwen.

Daarom wil ik vragen of u voor mij tot uw God wilt bidden. Wilt u aan uw God vragen dat ik deze ingevingen of ideeën niet meer krijg? Het is namelijk erg vervelend om een idee voor een liedje te krijgen, maar er niet aan te mogen toegeven. Of misschien kunt u uw God vragen om mij alleen goede ideeën in te geven en mij niet in de verleiding te brengen liedjes te schrijven die u niet goedkeurt?

Marcellus

Engelermeer 's-Hertogenbosch (© Foto: Berna Verhoeven)

Bedoeïen zoekt geld

Marion Meulenbroek

De woestijn riep me weer eens en ik besloot er een paar dagen op uit te trekken. Met Musa, de man met wie ik ook over het ecoproject in contact was. We zochten twee aardige kamelen uit en vertrokken.

We hadden wel zo'n beetje afgesproken in welke richting we wilden, maar niets lag vast en dus deden we maar wat. Over de zandvlakte, door een kloof en daarna over een pasje. Voor ons doemde een lange wadi op, met hier en daar een Sayyalboom.

Dammetje bouwen

Na wat omzwervingen stuitte we op een leger tent. Omdat je zoiets hier nooit ziet wilden we wel weten wie er bij de tent hoorden. Dus reden we een nauwe kloof in en troffen rond de dertig jonge mensen die een dammetje aan het bouwen waren. Om het regenwater tegen te houden zodat de bedoeïenen water konden halen en hun vee konden drinken. Het groepje werd begeleid door twee docenten die vertelden dat de jongelui na een week zware arbeid een kameeltochtje en een snorkeldag aangeboden kregen. De scholieren zwoegden en zweetten. Ze sjouwden met emmers zand en zakken cement. De Egyptische begeleider bekeek een en ander goedkeurend en nam nog een kopje thee.

Iedereen weet ervan

We reden door en sloegen een zijdal in. Daar kregen we de zogenaamde tomatenvelden in het oog. Omringd door een rand tomaten wordt er opium of hasjiesj gekweekt. Dat brengt veel op en de betrokken boeren hebben dan ook geld genoeg om zoveel bronnen te slaan als ze willen. Ik zag er vijf op een rij. Ironisch genoeg op minder dan een halfuur rijden van waar de scholieren aan het zwoegen waren om een beetje regenwater tegen te houden. 'Weten de bedoeïenen uit de omgeving dat deze bronnen hier zijn?' 'Ja, natuurlijk, iedereen weet van deze velden en deze bronnen. De politie ook, maar die durft de woestijn niet in. Die zijn bang te verdwalen. Soms komt het leger. Die verbrandt dan de helft. De andere helft mogen we houden. Het leger weet dat we arm zijn.' 'Dus die scholieren staan daar voor niets te zwoegen.' Maar nog steeds zag Musa er niets tegenstrijdigs in. 'Ze willen nou eenmaal daar een dam bouwen. Waarom is dat verkeerd? Europeanen vinden werken leuk, dat zag je wel.

moesten worden. De bedoeïenen konden zelf zien hoe de witte vlieg, de katoenrups en schimmels op de middelen zouden reageren. En dan konden ze nagaan of de investering de moeite waard was.

Maar daarnaast zou de docent ook allerlei andere methodes tot het verhogen van de opbrengst behandelen, zoals het dieven van tomaten en het doen van wisselteelt.

Acht serieuze kandidaten

Of hij genoeg bedoeïenen bijeen had gekregen? Musa lachte. Meer dan genoeg, maar hij wilde alleen serieuze kandidaten. En daar waren er nu acht van. Ik rekende snel: de docent wilde als beloning een laptop en printer. De pakketten met zaad, lesmateriaal, organische meststof en bestrijdingsmiddelen kostten rond de 150 euro per stuk. Met acht bedoeïenen werd dat 1200. We hadden nu al een toezegging voor een paar honderd euro. Half mei zal de cursus gegeven worden. 'Jij bent er toch wel bij, he,' zei Musa. 'Daar kan je over schrijven, denk je niet?'

Een handje helpen

Stichting Hadiyareizen zorgt voor laptop en printer. Stichting Kiek zal een financiële bijdrage leveren. Blijft nog een gat van rond de € 750,- in de begroting. En

Stekken met de middelen die je hebt

Gekoesterd citroenboompje

Maak je niet druk

We drenkten onze kamelen en reden verder. 'Wat vind je hier nou van,' vroeg ik Musa. 'Er is hier voor jullie niet veel werk. Stel je voor dat al dat geld – de tickets, de snorkelvakantie, het eten en drinken - gebruikt zou worden om werkrachten van hier in te huren.' 'Jij bent schrijfter, jij maakt je druk om dit soort dingen, ik niet. En zo'n vliegmaatschappij moet ook verdienen.' 'Het gaat om wel 10.000 euro. Daar kan je heel wat mensen van aan het werk zetten.' Maar Musa vond het duidelijk geen onderwerp om je druk over te maken en dus zweeg ik verder.

En regenwater is erg lekker. We drinken het graag.'

Goed project

Ontwikkelingssamenwerking, of het nu op grote of kleine schaal is, blijft lastig. Wat voor nut heeft het nou toch om als westerling zwaar fysiek werk te doen in een land met een gigantische werkloosheid? Ik piekerde ook weer over mijn eigen project. Hadden we wat over het hoofd gezien? Was het overbodig? Hoe dacht Musa hierover? Nee, vond hij, ons project was goed. De docent zou uitleggen hoe de organische middelen toegepast

nu vraag ik de lezers van De Roerom een financiële bijdrage om dit gat te dichten. Het geld kan overgemaakt worden op nr. 4906861 bij de ING-Bank.

Verantwoording over dit project zal later in De Roerom en aan de Stichting Kiek gegeven worden.

Reageren? Info@hadiyareizen.nl

Voor reizen in de Sinaiwoestijn met de bedoeïenen zie: www.hadiyareizen.nl
Wie Marion's blog wil volgen: <http://marionmeulenbroek.wordpress.com>

Pelgrimstocht 2011

Ad Wagemakers

Van 7 tot 10 april organiseerde de *Vastenactie* de eerste Pelgrimstocht; zo'n 98 mensen namen eraan deel. De organisatie was in handen van *Emolife Fundraising*, ondersteund door vele vrijwilligers. Het doel was zoveel mogelijk geld ophalen voor het project van *Vastenactie* in de Filippijnen in combinatie met spirituele verdieping voor de deelnemers. Ad Wagemakers trok de stoute schoenen aan en wandelde mee.

Deelnemers werd gevraagd zich voor minimaal € 750,- te laten sponsoren om de Mangyan op het Filippijnse eiland Mindoro in de gelegenheid te stellen hun leefgebied van oudsher te verwerven. De kans is namelijk groot, dat dit totaal verloren gaat als er grootschalige mijnbouw gaat plaatsvinden. Het historisch gegroeide gebruiksrecht omzetten in eigendomsrecht stelt de Mangyan in staat om in harmonie met de natuur blijvend in hun onderhoud te voorzien. Op 10 april stond de teller op ruim € 97.000,-. Dit is nog geen eindbedrag, want de sponsorbedragen kunnen nog tot mei gestort worden via de website www.pelgrimstocht.nl of op het rekeningnummer van De Roerom waarop tot nu toe € 737,50 gestort is.

Spirituele vierdaagse?

Door je te bezinnen in de Veertigdagentijd, je iets te ontzeggen, aandacht te tonen voor een ander laat je zien, dat de wereld je niet onberoerd laat, dat ook jij een bijdrage wilt leveren aan een betere wereld. De deelnemers worden uitgedaagd hierover na te denken en met elkaar in gesprek te gaan. Wandelen is daarbij een zinvol hulpmiddel. Het geeft de rust om gedachten te ordenen en de gezamenlijke fysieke inspanning bevordert een houding van solidariteit.

Dag 1

Ik vertrek 's morgens om tien over zeven

naar Wittem. Ik haal eerst Mieke op, met wie ik tijdens de voorbereiding van de tocht in contact kwam. Ze is vanaf het begin abonnee van De Roerom en reageerde meteen op het bericht in het februarinummer dat ik zou meelopen. We parkeren op het eindpunt van de wandeling en worden per bus naar de startplaats gebracht. Na de ontvangst met koffie en thee verwelkomt Matthias van Halem, campagneleider van *Vastenactie* Cordaid, de deelnemers en stuurde ons op weg met de bede van St. Patrick uit de 7^e eeuw. De groep wil lopen en als we eindelijk op pad gaan, worden we vergezeld door Broeder Zon. De warmte, de mooie omgeving in dit jaargetijde en de kennismakingsgesprekken met gelijkgestemde mensen zorgen voor een optimistische sfeer. Veel wandelaars zijn erg betrokken bij een parochie. Maria vertelt me over de strijd, die ze moet voeren met de pastor over de plaatsing van een gedenkkruisje. Toch blijft ze volhouden, want haar inzet is gericht op haar medeparochianen. Bart doet alle mogelijke moeite om een jongerengroep gaande te houden. Een kleine, actieve groep, die wel behoefte heeft aan leiding. Zomaar enkele impressies van veel teleurstellingen maar ook van hoopvolle ontwikkelingen. In het avondprogramma worden we geïnformeerd over het project op de Filippijnen, over vasten, pelgrimeren en over iconen als inspiratie bij gebed.

Ad Wagemakers van De Roerom in gezelschap

Dag 2

Vandaag van Völkerich in België via het drielandpunt naar Aken. Ik heb de avond ervoor exemplaren van *De Roerom* neergelegd, wat veel reacties oproept. Mensen lezen geïnteresseerd in wat ons blad te bieden heeft en wat onze visie en positie zijn. Ze vragen zich af waarom ze het blad niet kennen. Vanaf nu is hierin verandering gekomen! Tijdens de lunch word ik geïnterviewd door Mieke van *Kruispunt-radio* over mijn beweegredenen om deel te nemen en over de betekenis van *De Roerom* als bemoedigend blad voor mensen onderweg. Sjaan vertelde me al lopend haar ervaringen, opgedaan tijdens haar solo-wandeling naar Santiago de Compostella; een dappere onderneming! Voor deze tocht heeft ze al haar contacten benaderd om zoveel mogelijk sponsors te winnen. Even verderop ontdekte ik met Mieke een plek van stilte: minutenlang luisterden we naar de stilte, verweven met het fluiten van vogels. Dit moment op deze plek was voor haar een hoogtepunt in de beleving van de tocht: met recht sprekende stilte! 's Avonds spelen we 'Open Kaart' met Hella van der Wijst, die als ambassadeur van *Vastenactie* en als wandelgoeroe drie dagen met ons meeloopt.

Dag 3

Voordat we vertrekken uit Aken neem ik afscheid van een echtpaar, dat de tocht moet afbreken vanwege het plotselinge overlijden van een zus. Terwijl er zich een heel gesprek ontspon over teleurstelling en nieuw geluk zijn er bemoedigende woorden van veel pelgrims. Daarna zetten we koers richting de Dom van Aken, waar Guus Prevoo, medewerker van *Vastenactie* Cordaid ons boeiend vertelt over de geschiedenis van de bouw. Nadat we ook de St. Jakobskirche hebben bezocht gaan we echt aan de wandel, op weg naar Simpelveld. Een hartverwarmend beeld op deze derde dag: een blinde deelnemer wordt door zorgzame vrijwilligers feilloos door het heuvelachtige parcours geleid. Over vertrouwen gesproken!

Dag 4

Op de vierde dag gaan veel wandelaars eerst naar de dienst in de kapel van de *Zusters van het Arme Kind Jezus*, waarna de laatste etappe naar Wittem aanvangt. Tijdens de afsluiting kijken we positief terug op mooie, inspirerende dagen. Met een rugzak vol nieuwe ervaringen keert eenieder huiswaarts. Volgend jaar weer?

Kopstukken

Paul Spapens

Barmhartigheid

18 juni 10.00-17.00 u. Box-telseweg 58 Vught: Pelgrimeren langs de weg van barmhartigheid. (073) 857 70 08; secretariaat@barmhartigheid.nl

Franciscaanse Beweging

6-21 mei: Franciscaanse voettocht van La Verna naar Assisi. (073) 613 13 40 info@franciscaansebeweging.nl

Binnenstad Eindhoven

15 mei 9.15 u. Korte viering; per auto naar het startpunt; dan pelgrimswandeling naar de kapel van Maria te Moergestel. (040) 221 80 89 w.kleene@planet.nl

Kruisherenkapel Uden

Iedere donderdag 19.00-19.30 u.: Stiltemeditatie. (0413) 26 39 20 bestuur@kruisherenuden.nl

De Gaarde

8 mei vanaf 8.45 u. St. Caeciliakerk Berkel-Enschot: Stiltewandeling. (013) 533 94 25 postmaster@degaarde.org

Boskapel

17 mei 20.00-22.00 u. Verlangan. (024) 356 18 09 (18.15-19.15 u.) info@boskapel.nl

Elim

14 mei 10.00-16.00 u. The-madag rond oorlog, geloof en hoop. (013) 463 85 05; stiltecentrum@elimgroep.nl

Benedictushof

4 juni 14.00-17.30 u.: Meditatie wandeling. (072) 506 14 15 (*di en woe*) benedictushof@abdijvanegmond.nl

Achelse Kluis

1 mei 15.00 u. Begijnhof-schola. (040) 206 99 55 (9.30-11.30 u. 14.30-17.00 u.) abdij@achelsekluis.org

De Hooge Berkt

4-8 mei: Retraite voor beginners. (0497) 55 17 20 bergeijk@hoogeberkt.nl

In het Oisterwijkse theater *Tiliander* traden donderdagavond 31 maart voor de eerste keer de *Kopstukken* op, een docu-variété over de katholieke vermaakscultuur 1950-1975. Dit volledig nieuwe programma is de opvolger van de succesvolle *Mis met 4 Heren*.

In het nieuwe programma steken de Kopstukken de loftrompet over kunstenaars en artiesten die na de oorlog de cultuur en het amusement van katholiek Nederland bepaalden: Godfried Bomans, Jules de Corte, Kees Schilperoort, Toon Hermans en vele andere grootheden die toen naam maakten op de radio en de beginnende televisie.

banders en van katholiek Nederland.

Uit hun jasje gegroeid

In de eerste decennia na de Tweede Wereldoorlog kende Nederland een groot aantal artiesten en kunstenaars die wortelden in de katholieke traditie en cultuur. Zij werden in eerste instantie groot binnen hun eigen katholieke zuil - in

De vier 'Kopstukken', van links naar rechts Roland Verstappen (muzikant), Paul Spapens, Gerard Rooijackers en Jan Smeets.

Een en al herkenning

De *Mis met 4 Heren* was een succesvol programma over het Rijke Roomsche Leven. Daarin stonden voordrachtjes en sketches uit die tijd centraal. Voor de toeschouwers was de *Mis met 4 Heren* een en al herkenning van de katholieke volkscultuur van hun jeugd. Na ruim zestig opvoeringen in Noord-Brabant en Limburg waren de 'vier heren' toe aan iets nieuws. Dit is *Kopstukken* geworden, een docu-variété over de katholieke vermaakscultuur in de periode 1950-1975.

De vier

De vier heren zijn: prof. dr. Gerard Rooijackers, bijzonder hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam, schrijver, uitgever en lid van de Raad van Cultuur. Jan Smeets, dichter, schrijver (poëzie, liedteksten en toneelstukken) en theaterman. Paul Spapens, journalist, cultuuractivist, schrijver van boeken over het immaterieel erfgoed en gespecialiseerd in volksgeloof. Roland Verstappen, zanger en tekstschrijver met dertig jaar podiumervaring; hij had een aantal hits, waaronder *Helemaal niets* en *Zij is een wonder*. Zij samen vormen een bijzonder gezelschap specialisten op het gebied van de populaire cultuur van de Bra-

het verzuilde Nederland van toen de gewoonste zaak van de wereld. Tijdens *Kopstukken* wordt op hilarische wijze duidelijk gemaakt dat een beetje katholiek toen niet naar de VARA of de NCRV luisterde, maar naar de eigen katholieke zender, de KRO. De grote namen van toen groeiden echter snel uit hun katholieke jasje en werden nationale beroemdheden die voortleven in de collectieve herinnering met programma's als 'geen ja en geen nee', 'de hamvraag' en onvergetelijke sketches en liedjes als 'Sinterklaas' van Toon Hermans en 'Ik zou wel eens willen weten' van Jules de Corte.

Wat doet het nog?

Eigenlijk is het programma *Kopstukken* een onderzoek naar de houdbaarheidsdatum van de katholieke cultuur en het katholieke amusement van na de oorlog. Wat werkt nog, wat ontroert nog, wat laat mensen nog lachen of gruwen van al die liedjes, verzen, sketches en sprookjes die toen nog populair waren binnen de katholieke zuil? De *Kopstukken* staan garant voor verbazing over hoe rijk en levendig de liedjes en grappen van toen nog zijn voor ogen en oren van nu.

Meer informatie: paulspapens@home.nl.

Nog een brief

Redactie

Een korte reactie

Het is niet mijn gewoonte om te reageren op artikelen in tijdschriften, maar de gedachten van Peer Verhoeven over offertheologie en sacramententheologie in het maartnummer van De Roerom vragen om een reactie. Een korte reactie, dat wel. In de eerste plaats vind ik het tamelijk schokkend dat een christen de funderende geloofswaarheid van zijn eigen godsdienst, namelijk dat God zelf, in Jezus van Nazareth mens is geworden om de wereld door het kruisoffer met zich te verzoenen, zo loochent. Dat je er mee worstelt is begrijpelijk, maar worstel er dan mee in gebed en niet in zure artikelen. Vervolgens vindt de auteur het nodig om de sacramentenleer van de kerk als achterhaald te bestempelen. Het is wel duidelijk uit welke hoek de wind waait... Maar of dat nog een katholieke wind is? Herman de Dijn wees er onlangs nog eens op dat je religieuze woorden, symbolen en rituelen niet zomaar kunt vervangen door willekeurige andere, omdat die toevallig een fijn gevoel oproepen. Twee van zijn messcherpe analyses stuur ik u mee ter informatie. Peer Verhoeven en zijn geestverwanten wil ik intussen de vraag voorhouden of het niet oprechter zou zijn een weg in te slaan die anderen al vijfhonderd jaar geleden insloegen? Neem afscheid van die katholieke kerk die zo achterhaald is dat zij aan mensen geen thuis meer kan bieden, verenig u met anderen in een nieuwe beweging en houd op te claimen dat de kerk toch van de mensen is. Dat is zij niet. Zij was van Christus, zij is van Christus en zij zal van Christus zijn, ook wanneer wij reeds lang de mensen van voorbij zullen zijn...

Vervolgens stelt de auteur dat er niet meer parochies dan priesters kunnen zijn. Dat is op zichzelf genomen al een twijfelachtige stelling, maar als zij al waar is, dan alleen omdat de katholieke kerk ten

diepste een episcopale kerkgemeenschap is, waarbij de priesters medewerkers zijn van de herder van de lokale kerk, de bisschop. Het heeft er alle schijn van dat Peer Verhoeven in feite een synodale kerkstructuur voorstaat. Een structuur die wezensvreemd is aan de katholieke kerk. Zijn pleidooi om de pastorale werker te beschouwen als de opvolger van de traditionele priester – alsof ze uitwisselbaar zouden zijn – getuigt daar eveneens van.

De positieve waarden die de auteur toekent aan de parochies van de toekomst zijn het zonder meer waard om na te streven, maar daarmee constitueren zij nog geen kerk. Laten we niet vergeten dat deze waarden die in het artikel direct in verband worden gebracht met het monastieke leven, in dezelfde monastieke traditie voortkomen uit een volgehouden leven van gebed en de viering van de sacramenten zoals ze aan de kerk zijn toevertrouwd, zonder enige opsmuk en zonder uitbundige vormen van individuele creativiteit.

Inmiddels tekent zich al aardig af hoe de geloofsgemeenschap er over twintig jaar uit zal zien. Aan de ene kant zullen er regionale parochies zijn waar de liturgie gevierd wordt in overeenstemming met de katholieke traditie. Daar zullen nog relatief veel jonge gezinnen te vinden zijn die elkaar opzoeken en bemoedigen. Het zullen weinig, maar vitale gemeenschappen zijn. Aan de andere kant zullen er gemeenschappen zijn die bijeenkomen en vieren in de jonge traditie van de basisbeweging, met een eigen liturgie en veel liederen van Oosterhuis en Löwenthal. Ook hier zal vitaliteit zijn, zonder dat er sprake is van katholiciteit.

Is dat erg? Ik denk het niet, maar beide moeten ze de bereidheid krijgen elkaar los te laten, eigen wegen te gaan en elkaar niet langer te vermoeden met twistgesprekken waarvan de uitkomst op voorhand vast staat. En wat Peer Verhoe-

ven betreft: stop toch eindelijk met te spugen in de beker waaruit je ook je dorst zegt te willen lessen...

Nb: ik zou het moedig vinden van de redactie moest ze aan prof.dr. De Dijn vragen eens op het artikel van Verhoeven te reageren en hem daarvoor ook twee of drie pagina's in De Roerom te bieden.

Andreas Inderwisch,
Eindhoven

Geachte heer Inderwisch,

De Roerom zal uw reactie op het artikel *Niet die doodlopende weg op!* opnemen onder de rubriek Brieven.

Ik zal me daarbij waarschijnlijk van commentaar onthouden. Wel wil ik u langs deze weg laten weten dat het mij niet enkel gaat om mijn mening inzake offertheologie en sacramententheologie, maar dat ik meen deze in de praktijk en beleving van zeer vele katholieke gelovigen te moeten constateren. Het getuigt mijns inziens niet van wijsheid om mij en anderen meteen maar de deur te wijzen naar een andere christelijke kerk dan de katholieke. Uw slotzin die

aanvangt met 'En wat Peer Verhoeven betreft: ...': a. Hoezo 'eindelijk' en b. waar en wanneer is er gespuugd? Ten slotte. Iedereen mag reageren op artikelen in De Roerom en over het algemeen worden reacties ook opgenomen. Met vriendelijke groet.

Peer Verhoeven

Geachte heer Verhoeven,

Hartelijk dank voor uw antwoord dat ik zeer op prijs stel. Het was zeker niet mijn bedoeling u persoonlijk te raken of te kwetsen. De brief hoeft u niet per se op te nemen. Waar het mij om gaat – ik schrijf als relatief jongere – dat er binnen de kerkgemeenschap in West-Europa nu al decennia een richtingenstrijd gevoerd wordt die onvruchtbaar is en nergens toe heeft geleid. Ik zal niemand de deur wijzen, maar slechts voorhouden in eerlijkheid zijn eigen overtuigingen te aanschouwen en die vervolgens te 'toetsen' aan hetgeen wereldwijd als rooms-katholiek wordt beschouwd. Met hartelijke groet.

Andreas Inderwisch,
Eindhoven

Donkere wolken pakken samen boven het Bossche Broek (© Foto: Toine Janssen)

Eugen Drewermann

Ter gelegenheid van de 70ste verjaardag van Eugen Drewermann selecteerde Bert van der Woude een aantal kenmerkende teksten uit zijn omvangrijke oeuvre. Het meest bekend is Drewermann van zijn psychologische lezing van bijbelteksten, mede gevoed door zijn praktijk als psychotherapeut. Hij heeft daarbij ook een eigen visie op het christelijk geloof en op de kerk ontwikkeld. In latere werken pleit hij ook voor eenheid met de natuur en tegen het lijden van dieren. Drewermann is een omstreden figuur, met gedreven aanhang en heftig verzet. Dat verzet komt zowel van exegeten van de klassieke school als van theologen die vooral politiek gericht zijn en van de kerkelijke leiding. Hij werd ontzet uit het leerambt en brak uiteindelijk met de kerk. De bloemlezing geeft een breed beeld van zijn denken, vooral van de grote rol die angst volgens Drewermann speelt in het geloof en in het leven van mensen. De kortere stukken moeten hun waarde vooral hebben van de verwijzing naar de boeken waaruit zij genomen zijn, enkele langere stukken geven meer kans om met Drewermann mee te denken. Alles bij elkaar een interessante kennismaking of verbreding van eerdere lectuur. Voor een aantal lezers een opstap om meer te lezen van deze boeiende denker. *Jef De Schepper*

Eugen Drewermann *Over moed, mededogen en menselijkheid. Een bloemlezing van kernteksten*. Samengesteld en ingeleid door Bert van der Woude. Meinema 2010
ISBN 978 90 2114 262 3; 212 blz. € 23,50

Het Geheim verbeelden

Gerangschikt naar de seizoenen van het jaar plus een aanhangsel *Allerhande* zijn onder de titel *Het Geheim verbeelden* 150 liturgische kanttekeningen van drs. Jan de Jongh uitgegeven. De kanttekeningen zijn geschreven met in het achterhoofd de velen die de christelijke kerktaal niet meer verstaan en met de traditionele voorstellingen niet langer weg weten. Er valt - ook voor liturgisch gevorderden - zeer veel informatie op te doen maar steeds vanuit de praktijk. Het gaat telkens om korte compacte hoofdstukjes; geen lange betogen dus. De indeling naar de seizoenen maakt het boek overzichtelijk en geschikt om - ook voor de vanouds religieus-christelijke feestdagen - als naslagwerk te dienen. In *Allerhande* komen algemenere thema's zoals bidden, rituelen en stilte aan de orde. De opmaak had fleuriger gekund. Desondanks zeer aanbevolen. Mensen die met liturgie bezig zijn zullen veel plezier aan dit boek beleven. *Peer Verhoeven*

Drs. Jan de Jongh *Het Geheim verbeelden spelen met liturgie en rituelen, inspiratie voor godzoekers*, Narratio Gorinchem 2011
ISBN 978 90 5263 799 0; 348 blz. € 29,50

Zalig sterven

Vanuit eigen ervaringen en tegen de achtergrond van haar geloof in een zielenwereld en reïncarnatie schreef Marie-Claire van der Bruggen een boekje dat wil helpen om goed om te gaan met stervenden. Het boekje begint met een zeer treffend en realistisch verslag van de dood van haar eigen vader. Daarna wordt het een sprookje waarin deze wereld en het sterven wordt gezien vanuit de zielenwereld. Van daaruit krijgen alle problemen van het leven op aarde en ook de dood een positieve betekenis. Dat levert soms mooie tips op voor leven en omgaan met dood. Het lijkt er echter op dat dit verhaal voor de schrijfster zelf geen sprookje meer is, maar precieze informatie over de ware wereld en dat de harde werkelijkheid op die manier verbloemd wordt. Het moige-schreven boekje is dan alleen nog acceptabel voor gelovige antroposofen.

Jef De Schepper

Marie-Claire van der Bruggen *De dag waarop mijn vader een Engel werd*. Eoscentra 2009
ISBN 978 90 753 62 886; 95 blz. € 14,50

Franciscaanse spiritualiteit

Een enorme stroom uitgaven probeert heilige en inspirerende mensen uit de traditie voor een breed publiek toegankelijk te maken. Dit geldt zeker voor Franciscus, Clara en mensen met hen verbonden. *Om de hele wereld* is een lijvig boek en bedoeld voor gevorderden, ingewijden. Uitgangspunt zijn bronteksten van en over Franciscus en Clara. Het boek begint dan ook met twee pagina's verklaringen van afkortingen van geschriften en bronnen. Vervolgens gaat de eerste bijdrage over de betekenis van de Franciscaanse spiritualiteit en het ge-

ven dat het aantal minderbroeders krimpt, maar de bijbehorende spiritualiteit juist groeit. Dan volgt een literatuuroverzicht van maar liefst dertien pagina's. Vanaf de derde bijdrage is het woord aan de bronnen, die systematisch doordacht worden en van commentaar voorzien. Elke bijdrage heeft een stevige lijst met verantwoorde wetenschappelijke literatuur die de lezer nog dieper in specifieke thema's kan invoeren. Om het studieuze karakter van het boek nog eens te benadrukken eindigt het met een literatuurlijst van een tiental pagina's. Een stevig, gedegen, maar goed leesbaar boek voor iedereen die meer wil dan een levensverhaal, mooie teksten of gebeden. Met *Om de hele wereld* is door het Franciscaans Studiecentrum (FSC) een standaardwerk op de markt gebracht met betrekking tot de franciscaanse spiritualiteit. Een spiritualiteit die niet de regel, maar de stichter zelf als uitgangspunt heeft. *Franck Ploum*

Willem Marie Speelman e.a. *Om de hele wereld. Inleiding in de franciscaanse spiritualiteit*, Valkhof pers Nijmegen
ISBN 978 90 5625 337 0 250; blz. €18,50

Zoektocht van een gelovige

Nico Vink is opgegroeid als vrome roomse jongen, priester geworden en missionaris. Hij heeft persoonlijk zeer intens de ontwikkelingen meegemaakt van de katholieke kerk vanaf 1960. Voor hem betekende dit ook het uitreden uit het priesterambt en de ontdekking van zijn andersgeaard zijn. Daarna is hij vele jaren actief geweest als cultureel antropoloog in het kader van ontwikkelingswerk. Hij beschrijft zijn geschiedenis met een combinatie van persoonlijke betrokkenheid en wetenschappelijke reflectie. Dat levert een indringend stuk kerkgeschiedenis op van de laatste 50 jaar en loopt uit op een persoonlijke visie op de spirituele situatie van onze tijd. Soms staan het persoonlijke verhaal en de wetenschappelijke reflectie eerder náást elkaar. De ontwikkelingen in de visie op ontwikkelingswerk zijn niet altijd goed te volgen voor iemand die daar niet bij betrokken is geweest. Tot het einde toe is dit boek een zoektocht die open blijft. Met grote vrijheid en zonder rancune worden nieuwe mogelijkheden verkend. De eigen visie van de schrijver komt niet scherp naar voren, hoewel hij op een aantal punten wel stelling neemt. Voor velen zeker een zeer herkenbaar verhaal, dat het eigen verhaal nieuwe diepgang kan geven. *Jef De Schepper*

Nico Vink *Van rooms naar hedendaags spiritueel. De zoektocht van een randgelovige*. Meinema 2011
ISBN 978 90 2114 296 8; 232 blz. € 19,90

Paaswake Utrecht

In de nacht van 23 op 24 april organiseert de Oekumenische Studentengemeente (EUG) in de Janskerk in Utrecht een paaswake. Het thema is: Geloven in het onmogelijke. Met stilte, muziek en woorden de nacht door van 0.30 uur (na de paasnachtviering) tot het ochtendgloren. Activiteiten zijn o.a.: lezing van het Marcusevangelie, meditatieve momenten, gesprekken. Er kan worden geschilderd aan de 15^e kruiswegstatie, de opstanding. Er is koffie/thee/sap en broodjes. Aansluitend is om 6.15 uur de Paasjubel op het Domplein georganiseerd door Citypastoraat Domkerk en Stedelijk Missionair Werk en een paasontbijt in de Domkerk. Voor het paasontbijt dien je je vooraf op te geven via paasontbijt@domkerk.nl. Wees welkom, voor de hele nacht of voor een poosje. Neem een kleed of een slaapzak mee om op te zitten/liggen. Bel 06-51306116 en zie www.eug.studver.uu.nl

Huisjes van Ons Moeder

In het weekeinde 14/15 mei wordt in Nuënen een tentoonstelling gehouden van 120 aquarellen van Mariakapellen uit de provincie Noord-Brabant. Deze zijn gemaakt door Aart van Woensel uit Vught. De expositie vindt plaats in het kader van de zogenaamde Buitenschilderdag op zondag 15 mei waarbij amateurschilders actief bezig zijn in het centrum van het dorp. Plaats: pastorie bij de H.Clemenskerk, Park 55, 5671 GC Nuënen op zaterdag 14 mei van 11.00-17.00 uur en zondag 15 mei van 12.00-17.00 uur. Toegang gratis.

Deze aquarellen zijn ook opgenomen in het boek *Huisjes van Ons Moeder. Mariakapellen in Noord-Brabant* in woord en aquarel door Paul Spapens en Aart van Woensel (Uitgeverij Pix4Profs, 2e druk, ISBN 978 94 6032 011 8). Op zaterdag 14 mei om 14.00 u. zal Paul Spapens in de H.Clemenskerk een korte inleiding houden over de geschiedenis van enkele kapellen en over de volksdevotie rond Maria. Hij is dagbladjournalist en schrijver en als schrijver gespecialiseerd in volkscultuur. Het boek is tijdens de tentoonstelling te koop voor € 16,95. De aquarellen zijn te koop voor € 185,- per stuk.

Stadsprocessie Roermond

Op zaterdag 14 mei trekt vanaf 17.30 u. de traditionele *Putkaarsenprocessie* weer door Roermond. De Putten zijn verenigingen die van oudsher rond de waterputten ontstaan zijn. Zij dragen de naam van de patroonheilige van de (voormalige) waterput. Met andere maatschappelijke organisaties dragen zij in processie een kaars vanaf het Munsterplein naar de Kapel in 't Zand. Op verzoek van de Put of de betreffende organisatie wordt de kaars bij bij-

zondere gelegenheden aangestoken, zoals ziekte, sterfgeval en andere zaken met een bijzondere intentie.

Informatie: M.Rutten (0475) 31 00 37; jmrutten@hotmail.com

Onvoltooid verleden

Op zondagmiddag 15 mei geeft Peter Nissen een lezing over *Het katholicisme aan het eind van de twintigste eeuw: restauratie onder paus Johannes Paulus II*. Het is de derde lezing in de programmaserie *Onvoltooid verleden* waarin dit voorjaar de recente eeuw katholieke kerkgeschiedenis centraal staat. Op 1 mei 2011 wordt paus Johannes Paulus II zalig verklaard. Wordt daarmee ook zijn beleid zalig verklaard? Wat is er gebeurd met de katholieke kerk in de twintigste eeuw? Wat kunnen we daaruit leren? Peter Nissen is hoogleraar cultuurgeschiedenis van de religiositeit aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Plaats: De Nieuwe Liefde, Da Costakade 102, Amsterdam.. Ontvangst vanaf 13.00 uur, aanvang: 14.00 uur. Entree: € 7,50 / € 5,- (korting voor CJP, studenten, stadspas, 65+). Info & kaartverkoop via (020) 589 16 90; www.denieuweliefde.com

Peter Sloterdijk

Op 16 mei is de Duitse filosoof Peter Sloterdijk te gast in het Soeterbeeckprogramma van de Radboud Universiteit. Dit naar aanleiding van de Nederlandse vertaling van zijn boek *Du musst dein Leben ändern*. In dit boek geeft Sloterdijk een brede visie op het algemene streven van mensen naar het overstijgen van zichzelf en geeft in dat kader een kritische visie

op de religie, met name op het christendom. Sloterdijk is hoogleraar Filosofie en Esthetiek en rector van de Staatliche Hochschule für Gestaltung te Karlsruhe. Collegezalencolplex, 20.00 - 22.00 uur. Deelname € 9,50.

Inschrijven via (024) 361 15 55
www.ru.nl/soeterbeeckprogramma

Piet Nelen onderscheiden

Vrijdag 1 april is Piet Nelen, redemptorist, door burgemeester Bas van den Tillaar koninklijk onderscheiden. Hij is benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Deze gebeurtenis vond plaats aan het einde van het symposium *Verbinding Beziel* in de Kloosterbibliotheek Wittem bij gelegenheid van het 175-jarig bestaan van de redemptoristen in Nederland. Pater Piet Nelen ontving de onderscheiding vanwege zijn grote verdiensten voor de samenleving. Hij heeft zich o.a. bestuurlijk ingezet voor diverse kerkelijke en maatschappelijke organisaties en voor de allerarmsten en meest kwetsbare mensen in de samenleving. Voor de missionaire beweging in Nederland is hij een van de belangrijkste voortrekkers en woordvoerders geweest. Pater Nelen (1930) was van 1990 tot 1999 provinciaal overste van de redemptoristen in Nederland. Hij heeft sinds de jaren 60 veel (bestuurs-)functies vervuld. Van 1969 tot 1975 was hij missie-secretaris van het bisdom Roermond. Ook was hij betrokken bij de oprichting van de 8-mei beweging, de Vereniging Scala (van leken en redemptoristen) en het HODOS-centrum in Roermond.

Piet Nelen, redemptorist, koninklijk onderscheiden

Voorjaar en de parochiebladen

Nel Beex

Wanneer de dagen weer lengen, de zon krachtiger wordt, mensen opleven, wat verwacht je dan van de parochiebladen? Dat het voorjaar eraf spat en iedereen weer bruist van energie? We zullen zien.

Parochienieuws van Nuenen, Gerwen en Nederwetten ligt voor me. Actief zijn ze daar zeker. Kinderen, ouderen en iedereen daartussen, niemand wordt er vergeten. Activiteiten te over, mede georganiseerd door diverse werkgroepen. Om een voorbeeld te noemen. *'Met de aanstelling van Laura te Bogt is de Pastoraatsgroep een werkveldvoorzitter rijker. Samen met Ellen van Gils staat zij voor het werkveld diaconie. Beide werkveldvoorzitters hebben kennisgemaakt met de activiteiten op diaconaal terrein in onze parochies. We denken dan bijvoorbeeld aan kerstpakkettenactie, vakantieproject voor mensen met een kleine beurs... De MOV-groep laat meerdere keren per jaar van zich horen in de actie Samen verder, de solidariteitsmaaltijd, de actie rond Solidaridad. Ook is in dit werkveld de jumelagegroep actief die bezig is een band op te bouwen tussen onze parochies en de parochie San Miguel in Tucurú in Guatemala. Het werkveld diaconie is ook vertegenwoordigd in de Cliëntenraad Sociaal Beleid van de gemeente Nuenen, in de Stichting Leergeld en de Stichting Plusminus...'* Een heel scala aan activiteiten, die zij beiden mogen coördineren, ook al met het oog op de toekomst, want... Door een stel enthousiaste vrijwilligers als de pastoraatsgroep kunnen er levende en levendige geloofsgemeenschappen dichtbij huis functioneren waar velen zich bij thuis voelen.'

En zo is het maar net!

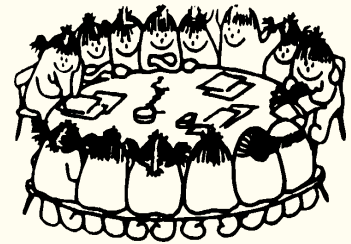
In De Apostelbode, De Twaalf Apostelen, Alverna enz. blijft men in ieder geval met beide benen op de grond staan. *'Na het carnaval gaan we een tijd in van bezinning, van vasten op weg naar Pasen. Het feest van de verrijzenis, de overwinning van het leven op de dood. Pasen hoort thuis in de lente. In de natuur zien we het leven ook terugkomen na een koude winter. In de veertigdagentijd bezinnen we ons op de inhoud van ons mens-zijn. Waarom zijn we op aarde? Wat maken we allemaal mee en heeft dat ook een doel of betekenis? Is er hoop? Een mens te zijn op aarde is dit jaar de rode draad in de vastentijd.... Dat is staan in de woestijn, leven van genade, de honger en de dorst aanvaarden, pijnlijk begenadigd zijn, de Geest aanvaarden die naar het leven leidt en vruchtbaar zijn. In symbolen die u in uw eigen kerk aan zult treffen beelden we het thema elk weekend verder uit. Dat doen we met het beeld: Van woestijn naar tuin.... Elke week in de veertigdagentijd ziet u de woestijn steeds meer*

op een tuin gaan lijken, waar de Tuinman zelf in zal wandelen met Pasen.'

Camiel van Woerkum, Valkenswaard laat prachtig zien hoe de kerk een nieuwe lente zou kunnen inluiden. Hij schrijft in **Kerkvalk. Parochie H. Nicolaas.** *'De kerk is van haar voetstuk gevallen. ... Maar welk voetstuk is dat eigenlijk? Ik denk het voetstuk van het instituut, dat vanuit de hoogte een moraal preekt, regels oplegt, zegt hoe het moet. Dat kan op den duur een onverdraaglijke splitsing geven in mezelf, in een gelovige, in een priester. Aan de ene kant hoor en zeg je steeds zo moet ik mij gedragen. Aan de andere kant voel je maar dat doe ik helemaal niet. Ik doe iets heel anders. Dat kan zo erg worden dat je op een gegeven moment helemaal niet meer wilt weten wat je doet en waarom je het doet.*

Misschien hebben we, gelovigen zowel als priesters teveel het eerste willen doen en het tweede onderdrukken. Die eerste rol van prediker, van moraalridder willen vervullen en mijn eigen doen en laten niet willen zien, misschien zelfs krampachtig willen onderdrukken. Maar niemand, gelovige noch ongelovige, kan aan de werkelijkheid ontsnappen. Ik kan mijn eigen waarheid niet ontlopen. ... Dat geldt ook voor de kerk. Het zal afgelopen moeten zijn met elkaar de hand boven het hoofd te houden, zeggen dat men van niets wist, zeggen dat niet de kerk maar individuen verantwoordelijk zijn, het verdriet en de teleurstelling van slachtoffers bagatelliseren, zeggen dat het allemaal wel meeviel. Het enige gevoel wat moet overheersen is schaamte. Berouw, erkenning van schuld, eerlijkheid. Dan pas is de kerk weer de kerk: gemeenschap van mensen rondom Jezus.....'

Al lezende merk ik, dat het nogal meevalt met dat eruitspatten, dat bruisen! Maar ... is het ook wel echt nodig? Is ietsjes minder misschien niet net zo goed of beter? Wat evenwichtiger? Hoe dan ook, **Gaandeweg Emmausparochie 's-Hertogenbosch** kopt. *'Actie nodig tijdens vastentijd? Het leven is duur. Wie probeert op de kleintjes te letten zal dit regelmatig merken.... Want onze levensstandaard kost niet alleen veel voor onze eigen portemonnee, maar gaat ook ten koste van de schepping en haar bewoners. Vastenactie 2011 schudt ons wakker als het om de toekomst van onze schepping gaat. Want met die toekomst voor ogen letten we niet allereerst op de kleintjes, maar veel meer op de levensduur en het behoud van de schepping. Het mag en zal ons wat kosten als we ons inzetten voor duurzaam leven in plaats van ons zorgen te maken over onze koopkracht. Als we ons concrete handelen*

Uw parochieblad

richten op duurzaamheid, kunnen we met een gerust hart Gods schepping in handen leggen van de toekomstige generaties in oost en west en noord en zuid. Of om het in Filippijnse woorden te zeggen: het hart van de duurzaamheid is de duurzaamheid van het hart. In deze veertigdagentijd bezinnen we ons op onze levensstijl. Het zou mooi zijn als die bezinning langer duurt dan veertig dagen. Dan kan deze tijd een nieuw begin worden van een duurzame levensstijl die ons levenslang vergezelt.....'

En kunnen ze in Emmaus bij u thuis, Pastorale Eenheid Grave, Velp, Escharen en Gassel ook nog lachen? Het zal niet meevallen, denk ik. *'Dit is de laatste keer, dat wij (Johan ook namens Lidy) u via dit blad mogen groeten. U heeft het waarschijnlijk al vernomen, dat Lidy per 1 maart een nieuwe baan heeft aanvaard als geestelijk verzorger in het Sint Anna-ziekenhuis in Geldrop. En per diezelfde datum heb ik in overleg met mijn provinciale overste mijn functie als pastoor aan de bisschop teruggegeven. Dus dit is de laatste keer dat wij iets mogen zeggen in ons blad. En we doen het samen..... Er zal in de toekomst wel iets veranderen, ook organisatorisch. Nog sterker zal er een beroep gedaan worden op samenwerking tussen onze parochies. En dat kan ook best zonder dat het eenheidsworst wordt. Organisatorisch om de kern heen is heel belangrijk.... Het is dan ook belangrijk om uw plaatselijke kerkgemeenschappen in stand te houden, juist vanwege de gemeenschapszin die we hier op het platteland ontmoeten en die in de stad verloren is gegaan. Het zou zonde zijn als die hier verloren ging. Het gaat om die kern, dat is pastoraat van de nabijheid. En dat hoeft niet alleen door professionele pastores te gebeuren. Dat kunnen gewone mensen ook, dus u. We zijn dankbaar als we daaraan een steentje mochten bijdragen en dit wensen wij u toe. Ga verder samen op weg, met Hem en met elkaar! Dus van harte gegroet door ons beiden, Johan Meijer en Lidy Schuh.*

Zoek en vind de waarheid niet

Paulien van Bohemen

Theologie studeren roept altijd vragen op. Mensen om me heen vragen me of je daar bewijzen in handen krijgt dat God echt bestaat. Ik studeer en denk, maar in plaats van dichterbij de waarheid te komen, stel ik God en mezelf alleen maar meer vragen. Theologie is een brede studie. Graag deel ik elke maand een stukje daarvan met de lezers van De Roerom.

‘Waarom is er iets en niet veeleer niets?’ Deze kernvraag stelt de theoloog Hans Küng zich. Hij geeft ons een antwoord: het is een kwestie van vertrouwen. Een oervertrouwen, dat de basis is van godsgeloof en niet uit de wetenschap kan worden afgeleid. Küng (1928) studeerde filosofie en theologie. Hij is ook thuis in de wetenschap en dat maakt hem kritisch tegenover de kerk. In het debat over de verhouding religie-natuurwetenschap wijst hij de mogelijkheden en de grenzen van beide domeinen aan. Hij pleit voor een model waarin de eigen sferen van wetenschap en religie bewaard blijven, waar verabsolutering van een van beide domeinen uit den boze is en waarin men elkaar wederzijds bevraagt en verrijkt. Wat kan en mag de wetenschap en van welke taal bedienen zij zich? Wat behoort vervolgens tot het terrein van de religie en welke rol speelt taal daar?

Natuurwetenschap

De natuurwetenschap heeft haar rechtmatigheid en eigenwettelijkheid. Geen theoloog zou dit met beroep op een hogere macht ter discussie moeten stellen, aldus Küng. Het is volkomen terecht, dat de natuurwetenschap de basis werd van de moderne techniek en industrie. Er is veel zekerheid gekomen door middel van exacte onderzoeken en wij mogen uitgaan van de kennis die daaruit voortvloeit. De taal die past bij natuurwetenschap is

logisch dwingend, feitelijk en gevat in formules. Woorden zijn ondubbelzinnig en hebben de functie van objectiveren. Met het weten groeit ook het niet-weten. Oneindig veel blijft onverklaard. We moe-

Hans Küng

ten ervoor waken op de uitslagen van wetenschappelijk onderzoek niet ons allesomvattende wereldbeeld te bouwen. Iedere wetenschap die meent de waarheid in pacht te hebben maakt zichzelf belachelijk en vormt een gevaar voor de mensheid. Wetenschappelijke objectiviteit staat niet gelijk aan waarheid. De fysische werkelijkheid is voor een groot deel on-aanschouwelijk.

Religie

Moderne natuurwetenschap is onvolledig, omvat niet de gehele werkelijkheid. De werkelijkheid ‘op zich’ bestaat niet eens; het is maar net vanuit welke werkelijkheidslaag je naar de wereld kijkt. De natuurwetenschap onderzoekt en analyseert de kosmos, maar kan niks zeggen over de werkelijkheid an sich: over het zijn zelf van de dingen. Religie kijkt door de verschillende lagen van de werkelijkheid heen naar de eenheid van mens en wereld: waar komen wij vandaan? Wat is de dragende grond van alle kosmische principes? Het zijn vragen naar de uiteindelijke zin van het bestaan.

De mens leeft bovendien niet van rede en wetenschap alleen. Van wat in mensen leeft kan wetenschappelijk uiteindelijk veel niet worden verklaard. Elke mens heeft met méér te maken dan het direct waarneembare. Ieder van ons heeft passies, emoties en de kracht van verbeelding woont in ons. De taal van religie is die van parabels en metaforen. Woorden zijn niet letterlijk te nemen, maar verwijzen naar een diepere laag. Bijbelteksten laten ons kijken achter de afzonderlijke verschijnselen naar de samenhang van de wereld. Net als de natuurwetenschap

zou ook de theologische wetenschap zich volgens Küng een zelfkritische houding moeten aanmeten. Want zij die zich inzetten voor de waarheid van het geloof moeten in ogenschouw nemen, dat zij ook de waarheid niet definitief in pacht hebben. De theologie kan de waarheid ook slechts benaderen. Theologie is dynamiek, geen dogmatiek.

Godsbewijzen

Küng stelt dat zowel atheïsme als theïsme niet te weerleggen zijn. In zijn boek *Het Begin van Alle Dingen* (2008) haalt hij Kant aan. Deze filosoof stelt, dat geloof een waarheid van het hart is en niet van de rede. Je moet het weten opheffen om plaats te maken voor het geloof. De conclusie dat God bestaat is onmogelijk te trekken. Dat wat niet zichtbaar is voor onze ogen valt simpelweg niet te bewijzen. Ze zijn bij voorbaat en uiteindelijk ongegrond. Volgens Kant is het anderzijds om dezelfde redenen niet mogelijk om bewijzen tegen het bestaan van God te verzamelen. Met het verstand valt niet te zeggen, dat God niet bestaat. Volgens Küng hebben atheïsten een irrationeel vertrouwen in het menselijk verstand. Küng stelt, dat je geen intellect nodig hebt om te geloven. Mensen kunnen in vrijheid kiezen om te geloven. Het is een positieve keuze die beslist tot een oergrond, een doel in en van het bestaan. Je ervaart geborgenheid en bestendigheid. In deze verstrooide werkelijkheid is God als laatste werkelijkheid het fundament. Het vertrouwen in God wordt beloofd. Küng: ‘wie God doet, God ontmoet.’

Niemand
heeft de waarheid ooit gezien...
Geen idee
waarvandaan en waarheen.
Wij kunnen niet achter
de schermen van ons bestaan.
Want God plaatst ons
op de voorgrond
Ons thuis is in de spotlights.
Zichtbaar sterk en
kwetsbaar zijn we daar.

Hans Küng *Het begin van alle dingen*
Natuurwetenschap en religie
Uitgeverij Ten Have; ISBN 978 90 2595 890 9
234 blz. € 21,90

// Aanhaling- Steken //

Cees Remmers

* 'Als ik 's morgens de deur uitga zegt ie: Rij voorzichtig schatje! Maar hij is, denk ik, banger voor de auto dan voor mij.'
Koot en Bie.

* 'De katholieke kerk is de oudste multinational van de wereld die slaag krijgt, wier klanten weglopen ook al verkopen ze een product met eeuwigheidswaarde.'
Jan Becaus.

* 'Ik zeg niet dat ik nooit andere mooie vrouwen zie, maar bij ons in Brabant zeggen we: je mag op straat best honger krijgen, als je maar thuis komt eten... wij vertrouwen elkaar blindelings, ik wil met haar honderd worden. Iedere avond als ik mijn fiets in het schuurtje zet, voel ik het: dit is mijn plek, veilig en vertrouwd. Hier moet ik zijn.'
Emile Roemer.

* 'In de kerk doe je er beter aan om te gehoorzamen zonder te geloven dan te geloven zonder te gehoorzamen.'
Ed Herriot.

* 'Er zijn geen dwingende bewijzen voor het bestaan van God. Maar wie toegeeft niet achter het gordijn van de verschijnselen te kunnen kijken, mag ook niet beweren dat er niets achter zit.'
Hans Küng.

* 'Lieve Got, u hoeft zich over mij geen zorgen te maken, ik kijk altijd eerst naar links en dan naar rechts.'
Daan in Kinderen schrijven aan God.

* 'Ik geloof in de God die de mensen heeft gemaakt; niet in de God die de mensen hebben gemaakt.'
A. Karr.

Moeder van het Leven

Toon van Beek

Er zijn zoveel Maria's dat ik de tel kwijt ben. Tijdens een fietsreis met mijn vrouw door Syrië heb ik het graf van Maria bezocht en Haar gordel gezien; ook één van de schilderijen die Lucas van Maria zou hebben gemaakt. Drie voorbeelden uit een land waar je Maria niet verwacht. Zozeer heeft zij dus een plaats in het leven van heel veel mensen.

Er zijn net zoveel Maria's als er mensen zijn die in Haar geloven. Mijn moeder had de zorg over een groot Brabants gezin in een tijd dat een boterham nog met tevredenheid werd gegeten en de kerk genadebrood uitdeelde als je tenminste niet 'het schuifje had gekregen'. Dit overkwam mijn vader toen hij de pastoor zei nu eens een keer níet een kar mest voor zijn lustoord achter de pastorie te kunnen leveren. Het viel mijn moeder zwaar haar gezin op koers te houden. Gelukkig kon ik haar later vragen hoe ze deze enorme prestatie had geleverd. Ze zei: 'Met de hulp van Maria.' Dit intense geloof in Maria en het leven

komt steeds in me terug als ik een Mariakapel bezoek. Recent kwam ik uit bij de Mariakapel van Eckartdal, een monumentale plek in Eindhoven waar zo'n driehonderd mensen met een verstandelijke beperking wonen. Voor hen is deze kapel in 1998 in een voormalig gereedschapshuisje ingericht en genoemd naar het beeld *Maria Moeder van het leven*. Dit Ma-

riabeeld is uit een meerpaal uit de Westerschelde gehouwen en zeldzaam robuust. Hoekig en bonkig schiep de kunstenaar een beeld van Maria die Haar Kind tussen Haar benen houdt. Het leven kan ruw en rauw zijn, maar Maria als Moeder van het leven is er steeds om je bij de hand te nemen. Daarom vieren zovelen haar in mei met een kaarsje opsteken.

